

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖZEL
GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERİN KAYNAŞTIRMA
PROGRAMLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Fevzi ÖZKULOĞLU

İZMİR
2015

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖZEL
GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERİN KAYNAŞTIRMA
PROGRAMLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Fevzi ÖZKULOĞLU

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Zekavet KABASAKAL

İZMİR
2015

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırma Programlarına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

.../.../2015

Fevzi ÖZKULOĞLU

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

İşbu çalışma, jürimiz tarafından Özel Eğitim Anabilim Dalı, Özel Eğitim Programında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. H. Zekavet KABASAKAL

Üye : Doç. Dr. İ. Mert TEKÖZEL

Üye : Yrd. Doç. Dr. Alev GİRLİ

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.....

Prof. Dr. Ali Günay BALIM
Enstitü Müdürü

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

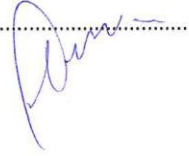
TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	10089492
Yazar Adı / Soyadı	FEVZİ ÖZKULOĞLU
Uyruğu / T.C.Kimlik No	TÜRKİYE / 12665515102
Telefon	5554253675
E-Posta	fozkul35@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Beden eğitimi öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi
Tezin Tercümesi	The evaluation of the views of physical education teacher candidates regarding mainstreaming curriculum for students with special needs
Konu	Eğitim ve Öğretim = Education and Training
Üniversite	Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Bölüm	Özel Eğitim Bölümü
Anabilim Dalı	Özel Eğitim Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Özel Eğitim Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2015
Sayfa	105
Tez Danışmanları	YRD. DOÇ. DR. HATİCE ZEKAVET KABASAKAL 19127286860
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	Beden Eğitimi, Özel Eğitim, Kaynaştırma Eğitimi, Özel Gereksinimli Öğrenci
Kısıtlama	Yok

Yukarıda bilgileri kayıtlı olan tezinin, bilimsel araştırma hizmetine sunulması amacı ile Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında arşivlenmesine ve internet üzerinden tam metin erişime açılmasına izin veriyorum.

06.10.2015

İmza:.....

TEŞEKKÜR

Araştırmanın her aşamasında, büyük bir sabırla benden yardım ve desteğini esirgemeyen, yol gösteren açıklamalarıyla her zaman yanımda olan, öğrencisi olmaktan her zaman gurur duyduğum tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Zekavet Topçu KABASAKAL' a teşekkürlerim sonsuzdur.

Araştırma boyunca düşünce ve önerileriyle beni destekleyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Alev GİRLİ' ye teşekkür ederim.

Araştırmaya katılan ve bana her konuda yardımcı olan Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümlerinde eğitim veren saygı değer hocalarıma ve araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adayları teşekkür ederim.

Fevzi ÖZKULOĞLU

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	iii
DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ.....Hata! Yer işareti tanımlanmamış.	
YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ FORMU.....Hata! Yer işareti tanımlanmamış.	
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
ÖZET.....	xi
ABSTRACT	xii

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Problem Cümlesi.....	5
1.4.1. Alt Problemler	5
1.5. Sayıtlar	6
1.6. Sınırlılıklar	6
1.7. Konu ile ilgili Tanımlar.....	6

BÖLÜM II

KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
2.1. Kuramsal Temeller.....	8

2.1.1. Özel Eğitim.....	8
2.1.1.1. Özel Eğitimin Amaçları	9
2.1.1.2. Özel Eğitimin Temel İlkeleri	9
2.1.1.3. Kaynaştırma Eğitimi	10
2.1.1.3.1. Kaynaştırma Eğitimin Tarihi	11
2.1.1.3.2. Kaynaştırma Eğitimin Amaçları	13
2.1.1.3.3. Kaynaştırma Eğitiminin İlkeleri	14
2.1.1.3.4. Kaynaştırma Eğitiminin Yararları	15
2.1.1.3.5. Kaynaştırma Eğitiminin Yasal Dayanakları	17
2.1.1.3.6. Kaynaştırma Eğitimi Türleri.....	19
2.1.1.3.7. Kaynaştırma Eğitimine İhtiyacı olan Bireyler	21
2.1.1.3.8. Kaynaştırma Eğitimi ve Öğretmen Etkeni.....	22
2.1.2. Beden Eğitimi ve Spor.....	24
2.1.2.1. Beden Eğitimi	24
2.1.2.2. Spor.....	25
2.1.2.3. Beden Eğitimi ve Sporun Amaçları.....	26
2.1.2.4. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi	27
2.1.2.5. Beden Eğitimi ve Sporun Yararları	28
2.2.2.6. BESYO’larda Engellilerle İlgili Dersler ve Önemi	30
2.2.2.7. Özel Eğitimde Beden Eğitimi Dersinin Amaçları	32
2.2.2.8. Özel Eğitimde Beden Eğitimi Dersinin Yararları.....	33
2.2. Konuyla İlgili Araştırmalar	35
2.2.1. Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri İle İlgili Yurtiçindeki Yayın ve Araştırmalar	35
2.2.2. Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri İle Yurtdışındaki Yayın ve Araştırmalar.....	50

BÖLÜM III

YÖNTEM	58
3.1. Araştırma Modeli	58
3.2. Evren ve Örneklem	58
3.3. Veri Toplama Araçları	59
3.4. Verilerin Toplanması	60
3.5. Veri Çözümleme Teknikleri.....	61

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM	62
4.1. Tanımlayıcı Bilgilere Ait Bulgular	62
4.1.1. Kişisel Bilgi Formuna Ait Bulgular	62
4.1.2. Kaynaştırma Eğitimi Anketine Ait Bulgular	64
4.2. Alt Problemlere Ait Bulgular	69

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	75
KAYNAKÇA	81
EKLER	91

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Kişisel Bilgi Formuna Göre Dağılımları.....	63
Tablo 2. Alt Boyutlara Ait Bulgular.....	65
Tablo 3. Özel Eğitime Muhtaç Bireyleri Tanıyabilme Yeterliliğinin Tespitine Ait Bulgular.....	65
Tablo 4. Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan Yöntem Ve Teknikleri Bilme Ve Kullanabilme Yeterliliğinin Tespitine Ait Bulgular	66
Tablo 5. Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme Ve Uygulayabilme Yeterliliklerinin Tespitine Ait Bulgular.....	67
Tablo 6. Ölçme-Değerlendirme Konusundaki Yeterliliklerinin.....	68
Tespitine Ait Bulgular.....	68
Tablo 7. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yaşlarının, Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırma Programlarına Yönelik Görüşlerine Etkileri	69
Tablo 8. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerinin, Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırma Programlarına Yönelik Görüşlerine Etkileri	70
Tablo 9. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Medeni Durumlarının, Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırma Programlarına Yönelik Görüşlerine Etkileri	71
Tablo 10. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Ailelerinde Engelli Olup Olmamasının, Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırma Programlarına Yönelik Görüşlerine Etkileri	72
Tablo 11. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Özel Eğitim İle İlgili Ders, Kurs, Seminer vb. Eğitim Alıp Almamalarının, Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırma Programlarına Yönelik Görüşlerine Etkileri.....	73
Tablo 12. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitim İle İlgili Ders, Kurs, Seminer vb. Eğitim Alıp Almamalarının, Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırma Programlarına Yönelik Görüşlerine Etkileri.....	74

ÖZET

Bu araştırma ile beden eğitimi öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada betimsel türde tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini; Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümlerinde eğitim görmekte olan beden eğitimi öğretmen adayları oluşturmuştur.

Araştırmada, Aksüt, M., Battal, İ. ve Yıldız, F. (2005) ‘nin “Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri “ konulu araştırmada geliştirilip kullanılan “Kaynaştırma Eğitimi Anketi” ve araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS programından yararlanılmıştır.

Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri ile yaş, cinsiyet, medeni durum, ailelerinde engelli birey olup olmama, özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi alıp almama arasında anlamlılık incelenmiştir.

Araştırma sonucunda; öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri ile yaş, özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi alma arasında farklılık anlamlı bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Beden Eğitimi, Özel Eğitim, Kaynaştırma Eğitimi, Özel Gereksinimli Öğrenci.

ABSTRACT

The main purpose of this study is to evaluate physical education teacher candidate's opinions relating to the students who has special needs in their inclusive education.

In this research, descriptive survey model was used. The samples was formed from the information gathered from the candidate physical education teachers who continue their courses in physical education departments of DokuzEylül University, İzmir and Kocatepe University, Afyon, Turkey.

The Survey of Inclusive Education which was developed and used in Aksüt, M., Battal, İ. veYaldız, F.'s (2005) "The Competence of Class Master Candidates in Faculties of Education on Inclusive Education" and *the Personal Verse Form* that was developed by the researchers was used in this research. Analysing the gathered information is done by using SPSS software.

The co-relation amongst the teacher candidates' competence in inclusive education and their age, gender, marital status, having a handicapped person in their families, receiving special and inclusive education has been examined.

As the result of the research, the difference between teacher candidate's competence in inclusive education and their age, receiving special or inclusive education is found to be worth considering.

Key Words: Physical Education, Special Education, Inclusive Education, Students With Special Needs

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, problem cümlesi, alt problemler, sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar bulunmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Her birey sürekli gelişen ve değişen dünyaya uyum sağlamak o yaşantının bir parçası olmak için çaba gösterir. Bu hızlı değişime uyum sağlamanın şüphesiz en etkin ve temel aracı eğitimidir (Duman, 2003).

Eğitim bireyin kendini gerçekleştirmesine yardım eder (Varış, 1998). Bireye yeni davranışlar kazandırır. Bu açıdan bakıldığında eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Duman, 2003). Eğitimde bireysel farklılıklar da çok önemlidir. Bu farklılıklar öğrenme ve kavramada oluşabilecek farklılıklardır.

Günümüzde bireysel farklılıkların dikkate alınması demokrasi ve insan hakları alanında yaşanan gelişmeler, özel gereksinimli bireyleri toplumdan uzaklaştıran bir eğitim tarzının reddedilmesini mecbur kılmıştır (Kuz, 2001). Bu farklılıklar özel eğitim çerçevesinde değerlendirilir. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 573 sayılı özel eğitim hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede özel eğitimi şöyle tanımlar: özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim gereksinimlerini karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitime 'özel eğitim' denir. Özel eğitim gerektiren tüm bireyler; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetinden yararlandırılırlar

(Gürsel ve diğ. 2001). Bu bireyler normal çocuklarla aynı sınıfta eğitim görebilirler buna da kaynaştırma eğitimi denir.

Genel anlamda Milli Eğitim Bakanlığı Özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinin 67. maddesinde kaynaştırma; “özel eğitim gerektiren bireylerin yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitim ve öğretimlerini resmi ve özel, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan, destek eğitim hizmetlerinin sağlandığı özel eğitim uygulamalarıdır.” şeklinde tanımlanmaktadır (MEB, 2000).

Kaynaştırma, eğitimde fırsat eşitliği ve normalleştirme ilkesinden kaynağını alır. Özel gereksinimli çocuklar ve normal gelişim gösteren çocukların eğitsel ve sosyal yönlerden bütünleştirilmesi süreci olarak tanımlanır (Kuz, 2001).

Kaynaştırma yoluyla eğitim, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler için mevcut seçenekler içinde en iyi alternatif olarak görülmektedir (Yatgın ve diğ. 2015).

Engelli bireyler için eğitimin temel hedefi, engelli olmayan bireyler için belirlenen eğitim hedeflerine benzer şekilde; bu bireyleri toplumsal yaşama hazırlamak, bağımsız ya da en az bağımlı olarak yaşamlarını sürdürebilmelerini sağlamak için gerekli olan becerilerini onlara kazandırmaktır. Engelli çocukların akranlarıyla birlikte aynı ortamda eğitilmelerini sağlayan kaynaştırma eğitiminde; kaynaştırma öğrencisinin uygun sosyal becerilere sahip olmasının ve böylelikle akranları tarafından kabul edilmesinin engelli akademik başarısını olumlu etkilediği belirtilmektedir (Kabasakal ve diğ. 2008).

Lewis ve Doorlag (1999) kaynaştırma eğitimini, engelli çocukların normal eğitim sınıflarında normal gelişim gösteren akranlarıyla, sosyal ve eğitimsel açıdan birlikteliklerinin sağlanması olarak tanımlarken; Jenkinson (1997) ise, engelli çocuğun toplumdan koparılmadan, kendi akranları arasında, onlarla etkileşime girebilmesine ve kendi kendine yeter hale gelmesini sağlayacak bilgi ve becerisini

kazanmasına olanak sağlayan, uygun eğitim tekniklerinin kullanıldığı ve normalleşme temelleri üzerine oturan bir eğitim şeklinde tanımlamaktadır.

Özel eğitim kapsamı içinde beden eğitiminin de önemi yadsınamaz. Beden eğitimi bireyin fiziksel, devinışsel, duygusal, zihinsel ve toplumsal gelişimine katkı amacına yönelik organize edilmiş bedensel etkinliklerin tümü olarak tanımlanabilir (İnal, 2000). Beden eğitimi ve spor fiziksel psikolojik ve sosyal olarak engellilerin toplumla iletişime geçmesinin en kolay yoludur (Akdenk, ve diğ. 1997). Beden eğitimi özel gereksinimli çocuklar için bu denli önem arz ederken ülkemizde uygulanan kaynaştırma eğitimi içinde beden eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırma uygulamaları ile ilgili bilgisi, engelli bireylere karşı davranışları ve bakış açıları ile beden eğitimi dersinin ne denli yararlı olduğu da tartışma konusudur.

Bu araştırmada kaynaştırma uygulamaları içinde görev alacak olan beden eğitimi öğretmen adaylarının, kaynaştırma eğitimi hakkındaki bilgi düzeyleri ve özel gereksinimli çocuklara karşı bakış açıları değerlendirilmeye çalışılacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı; beden eğitimi öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Literatüre bakıldığında beden eğitimi öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilere ya da kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerinin incelendiği bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu açıdan araştırmamız beden eğitimi öğretmen adaylarının değerlendirmesi açısından bir ilk olacaktır. Ancak mezun olmuş ve çalışma hayatına atılmış olan beden eğitimi öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerine ya da kaynaştırma eğitim programına yönelik bakış açılarının

değerlendirildiği araştırmalar literatürde yer almaktadır fakat bu araştırmalar da oldukça az sayıdadır.

Kuzu (2011) tarafından gerçekleştirilen öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları ve öz duyarlılık düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik çalışmasına farklı branşlarda eğitim görmekte olan 547 öğretmen adayı katılmıştır. Ancak bu öğretmen adayları içinde beden eğitimi öğretmeni adayı yer almamıştır. Bu çalışmanın yapacak olduğumuz çalışmada önemli derecede yol gösterici olacağı ve bu çalışmadaki eksik kalmış olan beden eğitim öğretmen adaylarının da kaynaştırmaya yönelik görüşleri tespit edilerek önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Usta (2010) tarafından, Ankara ilinde engelli okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları eğitim güçlükleri araştırılmıştır. Araştırma sonucunda engelli okullarında beden eğitimi dersinin fizyoterapi etkisi yarattığı, ancak derslere uygulamada değil kağıt üzerinde daha çok önem verildiği, ders saatlerinin yetersiz olduğu, okullarda gerekli malzeme sorunu yaşandığı, engelli okullarının taşınmalı sistem olması nedeniyle öğretmenlerin öğrencilerle egzersiz sorunu yaşadığı ve öğretmenlerin öğrenim süreleri boyunca engellilerle ilgili yeterli eğitim almadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Kurtlar (2009) yapmış olduğu çalışmada engelli okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerini araştırmıştır. Araştırma sonucunda Beden Eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik seviyelerinin normal seviyede olduğu bunun da düşük başarı seviyesinden kaynaklandığı saptanmıştır.

Ertunç (2008), kaynaştırma eğitiminin uygulandığı ilköğretim ikinci kademedeki görevli beden eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi hakkındaki bilgi düzeylerinin ve sınıflarındaki öğrencilere bakış açılarının nasıl olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmada elde edilen bulguların sonucunda, anket uygulanan öğretmenlerin kaynaştırma uygulamaları ile ilgili bilgilerinin yetersiz olduğu ancak

sınıflarındaki öğrencilere bakış açılarının olumlu olduğu izlenimi belirgin olarak ortaya çıkmıştır.

Literatürde yer alan bu çalışmalara da bakılarak yapılacak olan bu çalışma sonucunda beden eğitimi öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerin yer aldığı kaynaştırma eğitimi ile ilgili düşünceleri tespit edilerek, öğretmen adaylarının göreve başlamadan önce bu konudaki eksikliklerinin değerlendirilmesi ve giderilmesi konusunda yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

1.4. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problemini şu şekilde ifade edebiliriz:

Beden eğitimi öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşleri nelerdir?

1.4.1. Alt Problemler

Araştırma probleminin daha ayrıntılı olarak incelenmesi için aşağıdaki sorular alt problemler olarak belirlenmiştir.

❖ Beden eğitimi öğretmen adaylarının yaşlarının, özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerine etkisi var mıdır?

❖ Beden eğitimi öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin, özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerine etkisi var mıdır?

❖ Beden eğitimi öğretmen adaylarının medeni durumlarının, özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerine etkisi var mıdır?

❖ Beden eğitimi öğretmen adaylarının ailelerinde engelli olup olmamasının, özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerine etkisi var mıdır?

❖ Beden eğitimi öğretmen adaylarının özel eğitim ile ilgili ders, kurs, seminer vb. eğitim alıp almamalarının, özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerine etkisi var mıdır?

❖ Beden eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi ile ilgili bir ders, kurs, seminer, vb. eğitimlere katılıp katılmamalarının, özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerine etkisi var mıdır?

1.5. Sayıtlar

Bu araştırmanın temel aldığı bazı varsayımlar şunlardır:

- Araştırma sırasında araştırmaya katılacak öğretmen adaylarının soruları içtenlikle yanıtlayacakları varsayılmaktadır.
- Araştırma kapsamındaki örneklem grubundan elde edilen sonuçların genellenebileceği varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Araştırma 2014-2015 eğitim öğretim yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümlerinde eğitim görmekte olan beden eğitimi öğretmen adayları ile sınırlıdır. Ayrıca araştırmanın betimsel bir araştırma olması ve nedensel çıkarımlar yapılamayacak olması da araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

1.7. Konu ile ilgili Tanımlar

- ❖ **Özel Eğitim:** Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş

eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir (M.E.B,Özel Eğitim Yönetmeliği, 2006).

- ❖ **Kaynaştırma Eğitimi:** Engelli çocukların, eğitimlerini destek özel eğitim hizmetleri alması koşulu ile genel eğitim okullarında akranlarıyla birlikte sürdürmeleri olarak kabul edilen eğitim yaklaşımıdır (Sucuoğlu ve Özokçu, 2005).

BÖLÜM II

KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Temeller

Bu bölümde özel eğitimin, kaynaştırma eğitimi, beden eğitimi ve spor konularının tanımları ve araştırma ile ilgili önemli kuramsal temeller yer almaktadır.

2.1.1. Özel Eğitim

Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimlerini sağlamak üzere, özel eğitim almış personel, geliştirilmiş eğitim programları, yöntemleri ve araç gereçlerle uygun ortamlarda sürdürülen eğitime özel eğitim denir (T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, 1999: 395). Beden, zihin, ruh, sosyal ve sağlık özellikleri nedeniyle normal eğitim hizmetlerinden yararlanamayan 4–18 yaş arası yetersizliği olan çocuklar özel eğitime muhtaçtır. Özel eğitim, bu eğitime ihtiyacı olan özel gereksinimli bireylerin bulunduğu ortamda gerçekleşir (Batu, 2000: 1).

Culatta ve Tomkins (1999) özel gereksinimli çocuğu, “normal olarak kabul edilen çocuklardan fiziksel, duygusal ya da öğrenme açısından farklılık gösteren, bu farklılığı nedeniyle farklı gereksinimleri bulunan ve bu gereksinimlerinin karşılanması için özelleştirilmiş ve bireyselleştirilmiş eğitim programına dahil edilmeleri gereken çocuk” olarak ifade etmektedir (Akt. Ersoy ve Avcı, 2000:12).

Anayasa’ımızda açık biçimde ifadesini bulan “Kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz” hükmünü getiren 42. maddesi ve “Eğitimde fırsat ve imkân eşitliği” ilkesi özel eğitim hizmetlerinin özünü oluşturmaktadır.

Özel eğitim; öğrencilerde istendik davranışı geliştirmek, var olan kusurlu davranışı ortadan kaldırmak süreci olarak ele alınmıştır. O halde eğitim, bireylerde

kalıcı istendik davranış oluşturma sürecidir. Özel eğitim, normal diye adlandırılan bireylerden bazı gelişim özellikleri nedeniyle ayrılık gösteren çocukların eğitim ve öğretim işlerini kapsayan çalışmalardır (Batu, 2000:1).

2.1.1.1. Özel Eğitimin Amaçları

Özel eğitim, Türk Millî Eğitimi'nin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin (R.G. 26184 / Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2006: Md.5);

a) Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini,

b) Toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,

c) Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını, amaçlar.

2.1.1.2. Özel Eğitimin Temel İlkeleri

Türk Milli Eğitimi'ni düzenleyen genel esaslar doğrultusunda özel eğitimle ilgili temel ilkeler şunlardır (573/KHK, 1997: Md.4);

a) Özel eğitim gerektiren tüm bireyler, ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.

b) Özel eğitime erken başlamak esastır.

c) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.

d) Özel eğitim gerektiren bireylerin, eğitsel performansları dikkate alınarak, amaç, muhteva ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.

e) Özel eğitim gerektiren bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için her türlü rehabilitasyonlarını sağlayacak kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılır.

f) Özel eğitim gerektiren bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması esastır.

g) Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif katılmalarının sağlanması esastır.

h) Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, özel eğitim gerektiren bireylerin örgütlerinin görüşlerine önem verilir.

i) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireylerin toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.

2.1.1.3. Kaynaştırma Eğitimi

Günümüzde özel eğitim alanında beklide en sık kullanılan kavramlardan biri “kaynaştırma” dır. Farklı disiplin alanlarında farklı kişiler çeşitli yerlerde kaynaştırma kavramını değişik anlamlar yükleyerek kullanmaktadırlar (Batu ve Kırcaali-İftar, 2011). Bir tanıma göre kaynaştırma, “özel gereksinimli öğrencinin gerekli destek hizmetleri sağlanarak, tam ya da yarı zamanlı olarak kendisi için en az kısıtlayıcı eğitim ortamı olan normal eğitim sınıflarında eğitim görmesidir” (Batu, 1998: 2).

Kırcaali-İftar (1992)’a göre kaynaştırma, gerektiğinde sınıf öğretmenine ve/veya engelli öğrenciye destek özel eğitim hizmetleri sağlanması koşulu ile engelli öğrencinin normal eğitim ortamında eğitilmesidir.

Başka bir tanımda ise, “ Özel gereksinimli öğrencilerin, en az kısıtlayıcı ortam ilkesine uygun tam ya da yarı zamanlı olarak genel eğitim sınıflarında, özel eğitim gereksinimleri olmayan öğrencilerle birlikte, öğretmen ve öğrencilerin gereksinim duyabilecekleri destek hizmetlerin sağlanması yoluyla eğitim almalarıdır” (Gürgür; 2005:23).

MEB (2006) Özel Hizmetler Yönetmeliğinde, “ özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır” şeklinde ifade edilmiştir.

Bu tanımlamalardan yola çıkarak kaynaştırmanın; özel gereksinimi olan bireylere, özel destek hizmetleri sağlanması koşulu ile normal gelişim düzeyinde olan öğrenciler ile yani akranlarıyla birlikte aynı ortamda eğitim-öğretim verilmesi olarak tanımlanabilir.

2.1.1.3.1. Kaynaştırma Eğitimin Tarihi

Tarihe bakıldığında engellilerin normal gelişim gösteren akranlarından ayrı olarak özel eğitim okullarında veya özel eğitim sınıflarında eğitildiği görülmektedir. İkinci dünya savaşı sonrası 1950’li yıllarda çok nadir dile getirilmeye başlanan engelli bireylerin engelli olmayan yaşlılarıyla aynı eğitim ortamını paylaşması fikri 1960’lı yıllarda giderek daha fazla taraflar bulmaya başlamıştır. Bu dönemde yapılan araştırmalarda bu öğrencilerin birçoğuna normal sınıflarda okuma hakkı verildiğinde normal akranlarıyla ilişki kurabildiği ve sınıf aktivitelerine katılabildikleri görülmüştür. Hareketin öncülüğünü ise engelli bireylerin ebeveynleri başlatmıştır. Bu dönemlerde dünyada kaynaştırılmaya başlayan ilk engel grubunu görme engelliler oluşturmuştur (Battal 2007).

1950 ile 1980 yılları arasındaki çalışmalar özel sınıf ve kaynak oda uygulamalarının karşılaştırıldığı, avantaj ve dezavantajlarının incelendiği ve bu eğitim ortamlarından farklı şekillerde nasıl faydalanılabileceğinin araştırıldığı dönemdir. Bu çalışmalar sonucunda sadece özel sınıflarda yürütülen uygulamadan çok düşük başarılar elde edileceği saptanmıştır. Bu dönem sonunda 1980'lere gelindiğinde ise, çalışmalar özürlü çocukların normal çocukların eğitim aldığı ortamlardan en fazla yararı nasıl elde edebilecekleri üzerinde yoğunlaşmıştır (Smith 1994'ten aktaran Çinko, 2004).

1889 yılında İstanbul'da Ticaret Mektebi bünyesinde sağır okulu ve körler için sınıf açılmıştır. 1988'de yayınlanan "Özel gereksinimli çocukların normal sınıflara kaynaştırılması yoluyla eğitimi" konulu genelgede ise, kaynaştırma, uluslararası alan bazındaki tanımına uygun şekilde ele alınmıştır. 1990 yılında düzenlenen "XIII. Milli Eğitim Şurası"nda alınan kararlar doğrultusunda da 1991'de "I.Özel Eğitim Konseyi" toplanarak kaynaştırma programlarının yaygınlaştırılmasına, bu programlara alınan engelli öğrencilerin eğitiminin bireysel olarak planlanmasına, bu eğitimin alanında uzman kişiler tarafından verilmesine ve izlenmesine ilişkin bir karar alınmıştır. 1992 yılında da "Zihin Özürlü Çocukların Eğitim Uygulamaları Yönetmeliği"nde ilkokullarda yapılacak özel eğitim uygulamaları ayrıntılı olarak açıklanmaya çalışılmıştır (Uysal, 2003).

MEB'nda günümüzdeki adıyla Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü 1980 de kurulurken, 1983 yılında özel eğitim alanına lisans düzeyinde öğretmen yetiştirmek amacıyla Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Özel Eğitim Öğretmenliği Programı açılarak özel eğitim öğretmenliği eğitimi lisans düzeyinde yapılmaya başlanmıştır (Eripek 2003).

1997 yılında yürürlüğe giren 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve buna dayalı olarak 2000 yılında çıkarılan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği yayınlanmıştır. 2005 yılında yürürlüğe giren Özürlüler Kanunu'nda ve bu kanuna dayalı olarak 2006 yılında çıkarılan Özel Eğitim

Hizmetleri Yönetmeliği ile kaynaştırma eğitimi düzenlemelerine ve uygulamalarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.1.1.3.2. Kaynaştırma Eğitimin Amaçları

Kaynaştırma eğitimi, özellikle uygun olan engelli çocukların normal ve özel eğitim personelinin sorumluluğu altında, eğitimsel/sosyal ve süre olarak normal yaşlıları ile bütünleştirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Özel gereksinimli çocukların normal çocuklarla entegrasyonu giderek artmaktadır. Kaynaştırma eğitiminin en önemli amacı, yetersizliği olan bireylerle yetersizliği olmayan bireylerin aynı eğitim ortamlarından yararlanmasını sağlayarak bu bireylerin sosyalleşmesine katkıda bulunmaktır. Bir diğer önemli amacı ise, yetersizliği olan bireyleri akranlarından ayırmadan aynı eğitim ortamında eğitim alma hakkını korumaktır (Özdemir, 2010).

Kaynaştırma eğitiminin amacı, özel eğitime ihtiyacı olan bireyi normal hale getirmek değildir. Kaynaştırma eğitiminin amacı özel eğitime ihtiyacı olan çocukların (MEB, 2009);

- a)** Kendi gerçeğini benimsemesini sağlamak,
- b)** Onun ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasını sağlamak ve toplum içinde yaşayabilmesini kolaylaştırmak,
- c)** Okul düzenini ve okuldaki uygun davranış biçimlerini tanımalarını sağlamak,
- d)** Herhangi bir engeli olmayan diğer çocuklarla nasıl iletişim kurabileceklerini öğrenmeleri ve yaşlılarına uyum sağlayabilmelerini gerçekleştirmek,
- e)** Normal çocukların özürsüz yaşlılarına karşı daha olumlu tutumlar geliştirmelerine yardım etmek,

f) Ana-babaların diğer çocuklar içinde çocuklarının başarılı yönlerini görmelerine, onun sınırlı yeteneklerini daha gerçekçi olarak değerlendirmelerine ve buna göre tavır takınmalarına yardımcı olmaktadır.

Kaynaştırma eğitimi özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin yaşlarıyla, aynı sınıfta eğitim alması anlamına gelir. Kaynaştırma eğitiminin amacı, özel eğitime ihtiyacı olan çocuğun toplum içinde yaşayabilmesini kolaylaştırmaktır. Bu eğitim, engelli öğrencilerin akranlarıyla akademik ve sosyal yönden bütünleştirilerek sosyal ve duygusal gereksinimlerinin karşılamaya yönelik bir eğitimidir (Sucuoğlu ve Özokçu, 2005).

Yukarıdaki bilgiler ışığında kaynaştırma eğitimi, özel eğitim alması gereken bireylerin akranları ile birlikte eğitim almasını, sosyalleşmesini, topluma dâhil olmasını ve toplumun engelli bireyi kabullenmesini, bu bireylerin kendini tanıması ile özel gereksinimli bireylerin kendini sosyal, duygusal ve akademik olarak gerçekleştirmesini amaçlar.

2.1.1.3.3. Kaynaştırma Eğitiminin İlkeleri

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 68. Maddesine göre kaynaştırma yoluyla eğitim uygulama ilkeleri şunlardır:

- a) Özel eğitim gerektiren her bireyin akranları ile birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkı vardır.
- b) Hizmetler bireylerin yetersizliklerine göre değil, bireylerin eğitim gereksinimlerine göre plânlanır.
- c) Hizmetler okul merkezli olur.
- d) Karar verme süreci aile-okul-eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi dayanışmasına dayalı olarak gerçekleşir.
- e) Bütün bireyler öğrenebilir ve öğretilebilir.

2.1.1.3.4. Kaynaştırma Eğitiminin Yararları

Kaynaştırma eğitiminin kaynaştırma eğitiminde yer alan öğrenciye olduğu kadar, kaynaştırma sınıfında yer alan normal gelişim gösteren öğrencilere, öğretmenlere, ailelerine de birçok yararları olmaktadır.

Kaynaştırma eğitimi ortamlarında engelli ve engelli olmayan çocuklar birbiriyle ilişki kurma fırsatını elde etmektedirler. Çocukların birbiriyle kurdukları ilişkiler engelli çocukların sosyal ve iletişim becerilerini, normal gelişim gösteren çocukların ise kişisel farklılıklara daha hoşgörülü yaklaşabilme becerilerini, sosyal ve bilişsel gelişim düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir. Bunların sonucunda da engelli çocukların toplumda kabul görmeleri kolaylaşabilmektedir (Staub ve Hunt, 1993; Ceylan ve Aral, 2005).

Özel gereksinimli öğrenciler bireyselleştirilmiş eğitim programları aracılığı ile kapasite ve öğrenme hızına uygun eğitim alırlar. Özelliklerine uygun eğitsel, sosyal ve fiziksel ortamlar düzenlendiği için uyum, başarı ve kendilerine güven kazanmaları kolaylaşır. Destek eğitimi sayesinde zayıf yönlerini kısa sürede yeterli hale getirebilirler. Kendine güven, takdir edilme, cesaret, sorumluluk, bir işe yarama duygusu gibi sosyal değerler dizgesi gelişir. Sosyal bütünleşmeleri kolaylaşır. Kaynaştırma ortamlarında olumsuzdan çok, olumlu davranış gösterme frekansları artar. Model olma ve özdeşim kurmaları kolaylaşır. İletişim, işbirliği, kabullenme, ortak yaşam becerileri edinirler. Algı sistemi ve öğrenme özelliklerine uygun yöntem teknik araç ve gereçlerin kullanılması sayesinde öğrenmeleri pekişir. Eğitim programlarına ek olarak aile eğitimi, sosyal, kültürel, serbest zaman etkinlikleri sayesinde bütünsel gelişimleri kolaylaşır (Çevik ve Göksu, 2004: 86).

Kaynaştırma eğitimi engelli çocuğa olduğu kadar, normal gelişim gösteren çocuğa da yarar sağlamaktadır. Bu tür etkileşimlerin sayesinde normal gelişim gösteren çocuklar engelli çocukların birçok olumlu özelliklere ve yeteneklere sahip olduklarını öğrenebilirler. Bunların sonucunda normal gelişim gösteren çocuklar özel eğitim alanındaki meslekler hakkında bilgiler edinirler. Hatta kaynaştırma eğitimi

bazı çocukların özel eğitim alanında meslek seçmelerine neden olabilir (Alper ve Ryndak, 1996). Kaynaştırma eğitiminde, engelli çocuklar uygun davranış modellerine sahip olmaktadır. Normal gelişim gösteren çocukların, sosyal yönden kabul edilebilir davranışlarını, engelli çocuklar gözlemleyerek taklit edebilirler (Alper ve Ryndak, 1996).

Kaynaştırma uygulamalarının en önemli destekleyicisi olan anne-babalara da önemli katkıları vardır. Anne-babalar, çocuklarının ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri konusunda daha sağlıklı bilgi edinir; çocuklarının kapasitelerine uygun beklentiler içinde olmaya başlar; çocuktaki gelişmelere bağlı olarak kaygı ve güvensizlik duygusu umuda dönüşür; çocuğun eğitim, bakım, davranış düzenleme vb. konularda bilgilenir; okula bakış açısı değişir ve işbirliği yapma davranışlarını geliştirirler. Ayrıca kaynaştırma uygulamaları; aile içi çatışmaların azalmasında, aile sağlığı ve iş verimliliğinin artmasında da etkilidir. Kaynaştırma uygulamasının, özel gereksinimli çocukların anne-babalarına olduğu kadar normal gelişim gösteren çocukların anne-babalarına da olumlu etkisi söz konusudur. Normal gelişim gösteren çocukların aileleri, özel gereksinimli çocukların aileleriyle etkileşime girerek, paylaşımda bulunarak kaynaştırma uygulamalarına katkı sağlayabilirler. Böylece özel gereksinimli çocukların ailelerinin motivasyonları artar. Normal gelişim gösteren çocukların aileleri, kaynaştırma uygulamalarının getirisi olarak çocuklarına bireysel farklılıkları ve farklılıklara saygı duymayı öğretme olanağı elde ederler (Sucuoglu ve Kargın, 2006).

Öğretmenlere kaynaştırma eğitiminin yararları ise; öğretim becerilerini geliştirerek kendilerini geliştirmesini, mesleki deneyim kazanmalarını, engelli öğrencide akademik ve sosyal anlamda ilerlemeleri fark ederek motive olmalarını sağlar. Kaynaştırma uygulamaları, kaynaştırma sınıf öğretmenlerinin diğer personelle iletişim ve işbirliğini arttırır. Bireyler arası farklılıkları kabullenmelerini sağlamakta ve özel gereksinimli çocuklara uygulanan öğretim tekniklerinden normal çocuklar içinde faydalanabilirler (Kırcaali-İftar, 1998).

2.1.1.3.5. Kaynaştırma Eğitiminin Yasal Dayanakları

Türkiye’de kaynaştırma uygulamaları, 1983 yılında yürürlüğe giren 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu ile yasal olarak başlamıştır. Bu kanunda özel gereksinimli öğrencilerin akranları ile birlikte eğitim almaları ve okul yönetiminin bu konuda önlemler alması gerektiği yer almıştır. Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu’nun 4. maddesinde “Durumları ve özellikleri uygun olan özel eğitime muhtaç çocukların, normal çocukların eğitimleri için açılmış olan okul ve eğitim kurumlarında, normal akranları arasında eğitilmeleri için gerekli tedbirler alınır” hükmü yer almaktadır. Ancak bu maddenin içeriği açık bir şekilde belirlenmemiş ve gereğince anlaşıp uygulanamamıştır.

1985 yılında Özel Eğitim Okulları Yönetmeliği yayınlanmış ve 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunun 4. maddesinde yer alan “durumları ve özellikleri uygun olan” ifadesi yerine bu yönetmeliğin 70. maddesinde “yatılı özel eğitim okuluna alınmayı gerektirmeyen” ifadesi kullanılmıştır. Bu yönetmeliğin 70. maddesi “yatılı özel eğitim okuluna alınmayı gerektirmeyen özel eğitime muhtaç çocuklar için il içindeki diğer okullarda özel eğitim tedbirleri alınır” hükmü yer almaktadır. Aynı yönetmeliğin 71. maddesinde ise, “Resmi ve özel ilköğretim, ortaokul, lise ve dengi okullarda özel sınıf açılmadığı durumlarda özel gereksinimli öğrencilerin normal sınıflara devam ettirilmesi ve destek olarak da okul içinde açılacak olan yardımcı dersliklere gönderilmesi” hükmü yer alır. Aynı şekilde 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu’nda olduğu gibi, bu yönetmelik de belirsizlikler içermektedir.

1997 yılında kabul edilen 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilk defa kaynaştırma uygulamaları sistemi oluşturulmuş ve kararnamede erken eğitim, bireyselleştirilmiş eğitim ve kaynaştırma kavramları ayrıntılı olarak yer almıştır (Sucuoğlu, 2004:15). Kararnamenin 12. maddesinde “Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimleri, hazırlanan bireysel eğitim planları doğrultusunda akranları ile birlikte her tür ve kademedeki okul ve kurumlarda uygun yöntem ve teknikler kullanılarak sürdürülür” hükmü yer almaktadır. Bu maddenin uygulamada daha fazla

ayrıntıya yer verdiği görülmektedir. 14. maddede ise ilk kez mevzuata giren destek eğitim ile ilgili şu hüküm yer alır: “Özel eğitim gerektiren bireylere, her tür ve kademedeki eğitim ortamlarında devam ettiği eğitim programlarının amaçlarını gerçekleştirmek üzere özel eğitim desteği verilir. Bu amaçla bireysel ve grupla eğitim imkânları sağlanır. Herhangi bir eğitim kurumuna devam edecek durumda olmayan, zorunlu eğitim çağındaki özel eğitim gerektiren bireylere yetersizlikten etkilenme düzeyine bakılmaksızın temel yaşam becerilerini geliştirme ve öğrenme ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik eğitim programları uygulanır.”

1988 yılında yayınlanan “Özel Gereksinimli Çocukların Normal Sınıflara Kaynaştırılması Yoluyla Eğitimi” konulu genelgede kaynaştırma, literatürdeki tanımına en uygun şekliyle ele alınmıştır (Uysal, 2003:121).

1990 yılında düzenlenen XIII. Milli Eğitim Şura kararları doğrultusunda 1991 yılında 1. Özel Eğitim Konseyi toplanmıştır. Bu konseyde alınan kararlar içerisinde kaynaştırma programlarının yaygınlaştırılması ve kapsamının genişletilmesi de yer almaktadır (Kargın, 2004:7).

1992 yılında “Zihin Özürlü Çocukların Eğitim Uygulamaları Yönetmeliği” yayınlanmış ve ilkokullarda yapılacak özel eğitim uygulamaları ayrıntılı olarak bu yönetmelikte yer almıştır (Uysal, 2003:121).

Son olarak 2000 yılında “Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği” yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikte özel gereksinimli bireylere sunulacak özel eğitim hizmetleri, tanılama aşamasından başlayarak yerleştirme ve değerlendirme hizmetleri şeklinde ayrıntılarıyla açıklanmıştır. Kaynaştırma ayrı bir bölüm olarak yönetmelikte yer almıştır. Yönetmelikte özel eğitim hizmetlerinin bireylerin yetersizliklerine göre değil de, bireylerin eğitim gereksinimlerine göre planlanması gerektiğine değinilmiştir (MEB, 2000).

31 Mayıs 2006 tarihinde yürürlüğe giren ÖEHY şu anda uygulanmakta olan en son yönetmeliktir. Bu yönetmeliğin amacı; “Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin,

Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda, genel ve mesleki eğitim görme haklarından yararlanabilmelerini sağlamaya yönelik usul ve esasları düzenlemektir” (MEB, 2006).

2.1.1.3.6. Kaynaştırma Eğitimi Türleri

Kaynaştırma özel gereksinimli öğrencilerin bireysel gereksinimlerine göre farklılık göstermektedir. Normal sınıf etkinliklerine katılan özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma zamanı öğrenciden öğrenciye değişir. Bazı özel gereksinimli öğrenciler tam zamanlı kaynaştırmaya yerleştirilebilirken, bazıları için sadece okul gününün bir kısmını kapsayan yarı zamanlı kaynaştırmaya yerleştirilmektedir. Bununla birlikte kaynaştırmada öğrencilerin katıldığı etkinlikler de farklılık gösterebilir. Bazıları a sosyal bir temelde normal akranlarla birbirlerini etkilerler, diğerleri ise hem sosyal etkinliklere hem de sınıf eğitimine dâhil edilirler. Bu öğrencilerin, birçoğu normal eğitim programına katılırken, bir kısmı da sadece belirlenen etkinlikler için kaynaştırılır (Yıkımsı, 2006: 14).

Kaynaştırma eğitiminin türleri şu şekilde sıralanabilir (Sığırtmaç ve Gül, 2008: 29-31);

a) Tam Zamanlı Kaynaştırma: Özel gereksinimli öğrenci tüm gün boyunca normal sınıfta akranlarıyla eğitimine devam eder. Bu durumda özel eğitim danışmanı öğretmene öğretimi uyarlama, problem davranışlarla başa çıkma ve öğrencinin sınıfa kabulünü artırma konularında danışmanlık yapar. Ayrıca sınıf içersindeki materyalleri öğrencinin gereksinimlerini göz önünde bulundurarak nasıl düzenleyeceği, öğrenciye nasıl uyarlayacağı konularında yardımcı olur. Kaynaştırmanın başarısını artırmak için özel eğitim danışmanı sınıf öğretmenine destek hizmeti sağlamaktadır. Böylece sınıf öğretmeni kaynaştırma eğitimi için gerekli bilgi ve becerileri kazanmaktadır.

b) Kaynak Oda Destekli Kaynaştırma: Özel gereksinimli öğrenci normal sınıfta eğitimine devam etmekle birlikte, eksik kaldığı konularda özel eğitim öğretmeninden bireysel ya da küçük grup şeklinde destek eğitim alır. Ancak,

öğrencinin sınıfının dışında eğitim alması o sınıfta verilen eğitimi kaçırmasına ve öğrenciler arasında damgalanmasına neden olmakta ve bu açıdan bu kaynaştırma türü eleştirilmektedir.

c) Yarı Zamanlı Kaynaştırma: Özel gereksinimli öğrenci eğitimini özel sınıfta sürdürür, fakat uyum sağlayabileceği ve başarılı olabileceği derslerde kaynaştırma eğitimine alınır. Akademik başarısı daha düşük olan kaynaştırma öğrencileri için tercih edilen bir yöntemdir.

d) Özel Sınıf: Özel gereksinimli öğrencinin normal okulda olup, benzer özelliklere sahip özel gereksinimli çocuklarla birlikte özel sınıfta eğitimine devam ettiği durumdur. Ders saatleri dışında okul bahçesinde normal akranları ile kaynaşması mümkün olabilir.

e) Özel Eğitim Öğretmeni Yardımı İle Genel Eğitim Sınıfı: Özel gereksinimli öğrenci eğitimine normal sınıfında devam ederken özel eğitim öğretmeni tarafından sınıfta desteklenir.

f) Yardımcı Öğretmen ile Genel Eğitim Sınıfı: Kargın (2004) Sınıf öğretmeni ve özel eğitim öğretmeni sınıf içinde birlikte çalışırlar ve eğitimden her ikisi de sorumludur (Akt. Sığırtmaç ve Gül, 2008:30).

g) Gezici Özel Eğitim Öğretmeni: Batu (2000) Gezici özel eğitim öğretmeni bir okuldan diğerine dolaşarak özel gereksinimli öğrencilere destek eğitimi verirler. Özel gereksinimli öğrenci gününün büyük çoğunluğunu sınıfında geçirirken, belirli saatlerde özel eğitim öğretmeninden destek eğitimi alır (Akt. Sığırtmaç ve Gül, 2008:31).

Kaynaştırmanın özel gereksinimli öğrenciler için eğitsel bir yerleştirme yeri olmaktan çok, öğrencinin gereksinimlerinin karşılanacağı ve bu amaca yönelik olarak düzenlenecek ortam olarak görülmesi gerekmektedir. Özel Eğitim Hizmetleri

Yönetmeliği'nde ise (Madde70-71) kaynaştırma uygulamaları tam zamanlı ve yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları olarak ikiye ayrılmıştır (Yıkılmış, 2006: 15).

2.1.1.3.7. Kaynaştırma Eğitimine İhtiyacı olan Bireyler

Kaynaştırma eğitimine ihtiyacı olan bireyler Kırcaali-İftar (1998) ve Eripek (2003)'nin tanımlamaları ve MEB (2006) yönetmeliğine göre; zihinsel yetersizliği olan bireyler, işitme yetersizliği olan bireyler, görme yetersizliği olan bireyler, bedensel yetersizliği olan bireyler, dil ve konuşma güçlüğü olan bireyler, özel öğrenme güçlüğü olan bireyler, otizmli bireyler ve dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan bireyler şeklinde ifade edilmektedir.

Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler: Zihinsel yetersizliği olan birey; zihinsel işlevler bakımından ortalamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan ve özel eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireylerdir.

İşitme Yetersizliği Olan Bireyler: İşitme duyarlılığının kısmen veya tamamen kaybindan dolayı konuşmayı edinmede, dili kullanma ve iletişimde yaşadığı güçlükler nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir.

Görme Yetersizliği Olan Bireyler: Görme gücünün kısmen ya da tamamen kaybindan dolayı özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir.

Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler: Hastalıklar, kazalar ve genetik problemlere bağlı olarak kas, iskelet, sinir sistemi ve eklemlerin işlevlerini yerine getirememesi sonucunda meydana gelen hareket ile ilgili yetersizlikler nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir.

Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Bireyler: Dili kullanma, konuşmayı edinme ve iletişimdeki güçlük nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir.

Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler: Dili yazılı ya da sözlü anlamak ve kullanabilmek için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde veya birkaçında ortaya çıkan ve dinleme, konuşma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma ya da matematiksel işlemleri yapma gücü nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir.

Otizmlili Bireyler: Sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki sınırlılığı erken çocukluk döneminde ortaya çıkan ve bu özellikleri nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir.

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Bireyler: Yaşına ve gelişim seviyesine uygun olmayan dikkat eksikliği, aşırı hareketlilik, hiperaktivite ve dürtüsellik belirtilerini en az iki ortamda ve altı ay süreyle gösteren, bu özellikleri yedi yaşından önce ortaya çıkan, özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir.

2.1.1.3.8. Kaynaştırma Eğitimi ve Öğretmen Etkeni

Kaynaştırma uygulamasının başarılı olabilmesindeki en önemli öge öğretmenlerdir. Öğretmenin bilgi sahibi olması, kaynaştırma uygulamasının başarıya ulaşması bakımından önemlidir (Batu, 2000). Öğretmen, özel gereksinimli olan öğrencilerin normal gelişim gösteren çocukların bulunduğu sınıfa kaynaştırılmasında hem sınıfın sosyal iklimi, hem de davranışlar açısından güçlü bir arabulucudur. Sınıftaki öğrencilerin gereksinimlerinin karşılanması, sınıfta sağlıklı etkileşimlerin kurulması ve sürdürülmesi, özel gereksinimli olan çocukların sınıfa, okula, hatta topluma sosyal kabulü büyük ölçüde öğretmene bağlıdır (Yıkılmış, 2006).

Öğretmenler, öncelikle kaynaştırma eğitimine ve özel gereksinimli öğrencilere yönelik olumlu tutumlar sergilemelidirler. Öğretmenin olumlu bir tutum içinde olması, sınıftaki diğer öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine yaklaşımları bakımından da büyük önem taşır. Sart, Ala, Yazlık ve Yılmaz, (2004) çalışmalarında sınıf atmosferi ve etkinliklerinin özel gereksinimi olan olmayan tüm bireyleri

kapsayıcı bir nitelikte olması öğretmenlerin uygulamayla ilgili tutumlarıyla yakından ilişkili olduğunu ve sınıf ortamının toplumun küçük bir modeli olduğu kabul edilirse, sınıftaki sağlıklı iletişimin diğer sosyalleşme alanlarına da taşınacağı; bu sebeple sınıfta sağlıklı etkileşim ortamının sağlanmasında öğretmenin olumlu tutumunun çok önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Reber, Marashak ve Glor-Scheib (1995) yapmış oldukları bir araştırma sonucunda kaynaştırma eğitimi verecek öğretmenlerin sadece üniversitede teorik dersler görerek mesleğe başladıkları takdirde başarılı olamayacaklarını ifade etmişlerdir. Kaynaştırma eğitimi verecek öğretmen adaylarına mutlak suretle uygulamalı eğitim verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Lancaster ve Bain (2010)'ın sınıf öğretmeni adayları ile yapmış oldukları deneysel çalışma da bunu destekler niteliktedir.

Ülkemizde kaynaştırma eğitimi hem yasal düzeyde hem de uygulamada kabul görmesine karşın, öğretmen yetiştiren programların içerikleri incelediğinde özel eğitim ile ilgili derslerin bulunmadığı dikkati çekmektedir. Genel eğitim okullarında görev alacak pek çok öğretmen mesleki eğitimleri sırasında özel eğitime ilişkin yetersiz bir donanımla mezun olmaktadır. (Kargın, 2004).

Batu (2000), kaynaştırma okulunda çalışan öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüş ve önerilerini belirlediği araştırmasında, kaynaştırma uygulamasında yer alacak öğretmenlerin sınıflarında kaynaştırma konusunda istekli ve özel gereksinimli öğrenciyi kabul edici bir tutum içinde olmalarının kaynaştırmanın başarısını olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Orel, Zerey ve Töret (2004) de, yaptığı çalışmada kaynaştırma dersi almanın yani kaynaştırma konusunda yeterli olmanın sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumları üzerinde olumlu yönde değişikliğe yol açtığı sonucuna ulaşmıştır.

Eğitim fakültelerinin “özel eğitim” bölümleri dışındaki bölümlerde okuyan öğretmen adaylarının da hem konu (özel gereksinimli bireyler) hakkında bilgi edinebilecekleri, hem de farkındalık kazanarak olumlu tutumlar kazanabilecekleri en

önemli yerlerden biri de lisans eğitimi aldıkları fakültelerdir. Öğretmenlerin nitelikli bir hizmet öncesi eğitim programından geçirilmeleri meslekteki başarıları için gereklidir (Sözer, 1996).

Literatüre bakıldığında yapılan çalışmalardaki ortak konunun öğretmen adaylarının lisans eğitimi programlarında mesleki gelişimlerini sağlayan derslerin yanında kaynaştırma eğitimi yeterliliklerini destekleyen eğitimlere yer verilmesi sadece kaynaştırma öğrencisi için değil tüm öğrenciler, aileler, öğretmenler ve toplum için gereklidir.

2.1.2. Beden Eğitimi ve Spor

Bu bölümde Beden Eğitimi ve Sporun tanımlamaları, amaçları, yararları ve özel eğitim açısından önemlerinden bahsedilecektir.

2.1.2.1. Beden Eğitimi

Beden Eğitimi; insan bütününe oluşturan fiziki, ruhi ve zihni niteliklerin bulunduğu yasin ve genetik kapasitenin gerektirdiği verim gücüne ulaştırması için rekabet olmaksızın yapılan faaliyetlerin tümüne denir Spor; bütünüyle hareket ve mücadele esasına dayanan; bunun sağlanması için gereken bir takım alışılmış antrenman ve alıştırmalardır. Beden Eğitimi “etkinlik” demektir. Beden eğitiminde beden bir araç olup amaç ise tüm kişiliğin eğitimidir. Eğitim amaçlarına uygun düşen bir tanımda beden eğitimi sağlıklı, güçlü, mutlu olmak, kişilik, karakter ve ahlaki değerleri kazanmak; kültürleşme, toplumsallaşma ve vatandaşlık eğitimi demektir (Selçuk, 1980:11).

Beden eğitimi bireyin büyüme, gelişme ve davranışlarını sağlayan geniş tabanlı ve güçlü bir eğitim alanıdır (Aracı, H. 2002 s: 3).

Genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi, aynı zamanda kişiliğin eğitimidir. Başka bir deyişle öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde tutularak onların, fert ve toplum önünde sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik olmalarını sağlar (Başoğlu, 1999: 5).

Beden Eğitimi; Milli Eğitimin temel ilkelerine uygun olarak kişinin beden, ruh ve fikir gelişimini sağlamaktır. insanın toplum kurallarına uygun olarak yaşaması, birbiriyle olan ilişkilerinin iyi örneğini verebilmesi, yardımsever, insan haklarına saygılı, dürüst davranması, zeki, ruhsal ve bedensel yapı itibariyle sağlıklı olmasıyla bağlantılıdır. Beden eğitimi, insanın sosyalleşebilmesi ve kişiliğini bulup doğru bir çizgi üzerinde yol almasında büyük rol oynar (Serimer, 2014).

2.1.2.2. Spor

Spor; ferdin tabi çevresini, beceri çevre haline getirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferden veya grupla, boş zaman veya tüm zamanını alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı, sosyalleştirici, ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir kavramdır (İnal, 2009: 6).

Boş zamanları değerlendirmek, sağlıklı olmak ya da fiziksel gelişim sağlamak amacıyla yapılmış olsa da, sporun içinde hep yarışma kavramı vardır. Yalçın (1995)'a göre spor, insanın mücadele azmini kullanarak, kazanmak ve başarılı olmak için, sistemli ve düzenli kurallar içerisinde yaptığı bedensel etkinliklerdir. Yani; yenmek, geçmek, başarı göstermek amacı ile düzenlenmiş, belirli kurallara dayanan sistemli hareketlerdir. Beden eğitiminden en belirgin farkı budur. Meslek olması, üretimi arttırmaya katkı sağlaması ve toplumların ilişkilerinde pozitif gelişmeler sağlaması da yine sporun beden eğitiminden ayrılan önemli farkıdır (Yalçın, 1995: 3).

Günümüzde Spor kelimesinin anlamı biraz farklılaşmış olup, uygulamada beden eğitimi ile spor arasında farkı da görebiliyoruz. Spor başarıyı genişletme ve üstün gelme amacı için gösterilen çabayı bedensel bakımdan daha yetenekli olanların

seçilmesini ve seçilenlerin sürekli ve yoğun bir eğitimle yetiştirilmesini gerektiriyor. Böylece spor, daha çok yarışmayı ve en yüksekte oyun, mücadele ve ağır kas çalışmasını gerektirmektedir. Beden eğitimi ise; bedensel etkinlikler içinde ve bedensel etkinlikler aracılığı ile yapılan eğitimidir. Sporun en belirgin kanıtı yarışmalardır (Özmen, 1979: 21).

2.1.2.3. Beden Eğitimi ve Sporun Amaçları

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı tüm kurum ve kuruluşlarda beden eğitimi dersinin genel amaçları aşağıdaki gibi belirtilmiştir;

1. Atatürk'ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söylediklerini açıklayabilme,
2. Bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirebilme ve geliştirebilme,
3. Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme,
4. İyi duruş alışkanlığı edinebilme,
5. Beden Eğitimi ve Sporla ilgili temel bilgi, beceri tavır ve alışkanlıklar edinebilme,
6. Ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme,
7. Halk Oyunlarımızla ilgili beceriler edinme ve bunları uygulamaya istekli olabilme,
8. Milli Bayramlar ve kurtuluş günlerinin anlamını ve önemini kavrayabilme, törenlere katılmaya istekli olabilme,
9. Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilme,
10. Temel sağlık kuralları ve ilk yardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme,
11. Tabiatı sevmeye, temiz hava, su ve güneşten faydalanabilme,
12. İş birliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme,
13. Görev sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilme,
14. Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verme,

15. Dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile haksızlığın karşısında olabilme,
16. Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıklar edinebilme,
17. Kamu Kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme,
18. Spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi koruyabilme (MEB, 1995:16).

1982 yılından itibaren bu genel amaçlar çerçevesinde beden eğitimi dersleri bütün eğitim kurumlarında yürütülmektedir. Bu süreç içinde beden eğitimi dersinin işleyişi ile ilgili bir sürü araştırma yapılmıştır. Çalışmalara öğrenci, veli, beden eğitimi öğretmeni ve öğretim elemanları katılmış, genel amaçların değerlendirilmesi istenmiştir (I. Özürlüler Şurası, 1999).

Sonuçta katılımcıların sosyal kapsamlı amaçlara daha çok önem verdikleri ve diğer genel amaçların ikinci planda kaldığı gözlenmiştir (Yıldırım, Şimşek, 1996: 41).

Beden eğitimi ve sporun bir eğitim ve sağlık aracı olarak en büyük amacı, yaşam boyu spor anlayışı ile bütün nüfus gruplarına rahatlıkla ulaşabilecekleri bir hizmet alt yapısı sağlanmaktır (T.C. Başbakanlık, 8. Beş yıllık Kalkınma Planı, 2005: 146).

2.1.2.4. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi

Genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi, organizmanın bütünlüğü ilkesine dayalı olarak kişiliğin de eğitimidir. Öğrencinin gelişim özellikleri göz önünde tutularak; onların fert ve toplum yönünden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür değerini ve demokratik hayatın gerektirdiği davranışları kazanmış fertler olarak yetiştirilmeleri için en önemli araçtır (Usta, 2010: 21).

Beden eğitimi her çağda önemi vurgulanan, özellikli bir ders olarak karşımıza çıkmaktadır. Bundan yaklaşık 2000 yıl önce Platon; Eğitimin en önemli unsurunun fiziksel eğitim olduğunu söylerken, beden eğitiminin, kişilerin karakter gelişiminde önemli rol oynadığını belirtmiştir (Platon, 2001: 133).

Günümüzde insanlar, teknolojinin de hızla gelişmesinin sonucunda işlerini daha hızlı ve daha verimli bir şekilde yapmaktadırlar. Eskiden insan gücünün ve kuvvetinin yaptığı işleri Şimdi artık makineler yapmaktadır. Bu durumun sonucunda da, daha az hareket eden, dengesiz beslenen, obez ve fiziki olarak da daha sağlıklı insan toplulukları oluşmaktadır (Usta, 2010: 22).

Çağımızın yarattığı bu olumsuz tablonun düzeltilmesi açısından beden eğitimi etkinlikleri çok önemlidir. Beden eğitimi sayesinde beslenmeye dikkat edilerek alınan fazla kaloriler harcanmakta; dolaşım ve solunum sistemi daha iyi çalışmakta; bağışıklık sistemi güçlenmekte; ayrıca insan daha sosyal bir varlık olmaktadır (Usta, 2010: 22).

2.1.2.5. Beden Eğitimi ve Sporun Yararları

İnsanlar beden ve ruh sağlığını geliştirmek için beden eğitimi ve spor faaliyetlerinde bulunur. İnsanın gelişim evrelerinde beden eğitimi ve sporun fayda ve önemi çok büyüktür. Spor uygulamaları büyüme ve gelişme çağındaki çocuklara, bedensel sağlık ve bedensel gelişim sağlar. Ayrıca çocuğun kişiliğinin olgunlaşmasına yardım ederek, ruhsal sağlığının dengeli gelişmesine olumlu katkı sağlar (Usta, 2010: 20).

Adams tarafından belirlenen beden eğitiminin temelini oluşturan bilimsel ilkeler şöyledir (Bucher, 1979):

1- Eğitim tüm organizmayı içerir. Zihin - beden bütünlüğü eğitimin temel felsefesini oluşturur.

2- Beden eğitimi genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Beden eğitiminin amaçları genel eğitimin amaçlarına uygundur ve bu amaçların gerçekleştirilmesine katkıda bulunur.

3- Beden eğitimi etkinlikleri büyüme ve gelişme için temeldir. İnsan organizmasının optimum gelişmesi büyük kas gruplarının katıldığı bedensel etkinliklere bağlıdır.

4- Beden eğitimi serbest zamanların kullanımına katkıda bulunur.

5- Beden eğitimi kendini ifade etme ve yaratıcılık olanakları sağlar. Bedenin bireyin duygularını ifade de kullanılması, yeni hareketlerin yaratılmasında zengin olanaklara sahiptir.

6- Beden eğitimi kültürel gelişmeye katkıda bulunur. Estetik beğeniye ve artistik üretime olanak sağlar.

7- Beden eğitimi, duyguların kontrol edilmesine katkıda bulunur. Oyun ve spor ortamındaki etkileşim duyguların boşalımı ve kontrolü için uygun olanaklar sağlar.

8- Beden eğitimi, karakter ve kişilik gelişimine katkıda bulunur. Güçlü bağlar, bağlılık, takım ruhu, grup etkileşimi, oyun ve spor alanlarında görülen özelliklerdir. Bu özelliklerin kişilik gelişimine katkıları vardır. Takım arkadaşlarına, rakibe uyum toplumsal uyumun sağlanmasına etkili olur.

9- Beden eğitimi, organik gelişime (fiziksel uygunluk) katkıda bulunur.

10- Psikomotor becerileri geliştirir.

11- Sağlık ve koruma alışkanlıklarının gelişimini sağlar.

12- Zihinsel gelişim için olanaklar sağlar.

13- Demokratik süreçlere katkıda bulunur.

14- Beden eğitiminin temelinde biyoloji, psikoloji ve sosyoloji belirtileri yer alır. Programların planlanmasında bu alanlardan yararlanılır.

15- Beden eğitimi bireyin gereksinimine dayanır. Hareket, en temel gereksinim olarak kabul edilir. Fiziksel etkinlik yaşamak için gereklidir. Durağan modern yaşam, bu bağlamda beden eğitimi daha da önemli kılar.

16- Oyun, eğitsel potansiyele sahip içgüdüsel bir dürtüdür. Oyunun dinamik niteliği bireylerin daha uygun davranış biçimleri elde etmelerinde kullanılabilir (Aracı, 1998: 9).

2.2.2.6. BESYO’larda Engellilerle İlgili Dersler ve Önemi

Üniversite öğrencilerinin ve öğretmen adaylarının engelli bireye yönelik tutumlarını araştıran çok sayıda araştırma vardır. Bu araştırmalar sonucunda da özellikle eğitim fakültelerinde engellilere yönelik dersler konulmakta ya da mevcut derslerin saatleri kapsamı genişletilmektedir.

Bacon ve Scuhultz (1991) üniversitelerde engellilere yönelik içerikli her türlü dersin öğretmenlerin ya da öğretmen adaylarının engelli bireye yönelik olumlu tutumlar geliştirmesine olanak sağlayacağını savunmuştur.

Forlin, Fogarty ve Carroll (1999) da engelli birey ile etkileşim içinde olmak engelli bireye yönelik tutumların değiştirilmesinde önemli bir faktör olduğunu ifade etmişlerdir. Bu nedenle öğretmen adaylarına eğitimleri esnasında engelli bireylerle uygulamalı ders yapma imkânları sağlanması gerektiğinin üzerinde durmuşlardır.

Özer ve Müniroğlu’nun (1998) bir çalışmasına göre Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarının % 56’ında “ Engelliler için Beden Eğitimi ve Spor ” dersi seçmeli olarak yer almıştır. Ancak YÖK’ün Eğitim Fakültelerini Yeniden

Yapılandırması Projesi” kapsamında bu ders 2001 yılından başlayarak tüm Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarında 3 kredilik zorunlu bir ders olarak okutulmaya başlanmıştır (Özer, 1998: 21).

İnal’a (2007) göre, Üniversitelerdeki Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarının BES öğretmenliği bölümlerinde iki kredilik engelli eğitimi dersi bulunmaktadır, Ayrıca bazı üniversiteler engelli eğitimi aktiviteleri üzerine Lisans ve Yüksek Lisans dersleri veya programları sunmaktadır. Lisans dersleri beden eğitimi, antrenörlük ve spor yöneticiliği bölümlerinde eğitim gören öğrencilere seçmeli olarak sunulmaktadır. (9-27 kredi). Üniversitelerdeki Yüksek Lisans derslerinin amacı eğitimcileri, antrenörleri ve spor yöneticilerini engelli beden eğitimi ve aktiviteleri konseptine hazırlamak ve onların bilgi birikimlerini engelli bireylerin ihtiyaçlarına göre nasıl adapte edebilecekleri konusundaki bilgileri arttırarak, araştırma çalışmalarına yönlendirmektir (İnal, 2007: 42).

Üniversitelerde okutulmaya başlanan Engelliler için Beden Eğitimi ve Spor dersi; sporun anlam ve önemi, engel türleri ve sınıflandırılmaları, engellilerde beden eğitimi ve spor, beden eğitimi ve sporun engelliler üzerindeki etkileri, engelliler için beden eğitimi ve sporla ilgili hukuki düzenlemeler gibi konuları kapsamaktadır (Usta, 2010: 24).

BESYO’larda engellilerle ilgili ikinci bir ders de “Özel Eğitim”dir. Özel eğitimin tanımı, özel eğitimle ilgili temel ilkeler, engelliliği oluşturan nedenler, erken tanı ve tedavinin önemi, engelleme bakışla ilgili tarihsel yaklaşım ana konuları oluşturmaktadır. Zihinsel engelli, işitme engelli, görme engelli, bedensel engelli, dil ve iletişim bozukluğu olan, süregelen hastalığı olan, özel öğrenme güçlüğü gösteren, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan, otistik ve üstün yetenekli çocukların özellikleri ve eğitimleri, farklı gelişen çocukların oyun yoluyla, özel eğitime muhtaç çocukların ailelerinde gözlenen tepkiler, ülkemizde özel eğitimin içinde barındırdığı esaslardır (Usta, 2010: 24).

2.2.2.7. Özel Eğitimde Beden Eğitimi Dersinin Amaçları

Bütün dünyada ülkemizde de olduğu üzere engellilere yönelik iyileştirme çalışmaları büyük bir hızla devam etmektedir. Meehan (2008), İngiltere Milli Eğitim Programında ki engellilerle ilgili iyileştirmeleri Temmuz 2008 yılında yapılan, “Engelli Çocuklar: Beden Eğitimi çeşitli Engel Grupları Konferansı”nda kendi Ulusal Müfredatlarında okullar için getirilen yasal yükümlülükleri şöyle açıklamıştır (Meehan, 2008);

Engelli eğitiminin daha etkili ve yapıcı olabilmesi için Ulusal Müfredatın yeniden yapılandırılması ve müfredatın yeniden hazırlanması için üç ana prensip belirlemiştir:

1. Kendi ayakları üzerinde durabilme becerisi aşlamak,
2. Çocukların çeşitli eğitim ihtiyaçlarına cevap vermek,
3. Öğrenmenin önündeki engelleri ve öğrenci gruplarıyla bireyin kendisindeki önyargıları ortadan kaldırmak (Meehan, 2008).

Kendine güvenli davranış eğitimi, bazen sosyal beceriler geliştirme eğitimi olarak da adlandırılır (Cüceloğlu, 1997: 492). Beden eğitimi etkinlikleri çocuğun sosyalleşmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Özel araştırma Rehberlik ve danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Eğitilebilir Zihinsel Engelli öğrenciler için hazırlamış olduğu Beden eğitimi dersinin öğretim müfredatında genel amaçlar bölümü aşağıdaki Şekilde belirtilmiştir (MEB, Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü);

1. Sporun sağlık için önemini kavrar.
2. Sağlığını koruma yollarını kavrar.
3. Sporla ilgili temel bilgi, beceri ve alışkanlıklar kazanır.
4. Duruşlarla ilgili koordinasyonunu geliştirir.
5. Ritim ve müzik eşliğinde düzenli hareketler yapma becerisi kazanır.

6. İş birliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı kazanır.
7. Sosyal gelişimini sağlayan tavır ve alışkanlıklar kazanır.
8. Vücudunu güçlendirir ve geliştirir.
9. Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirir.

Özel araştırma Rehberlik ve danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Eğitim Uygulama Okulu Eğitimi için hazırlamış olduğu Beden eğitimi dersinin öğretim müfredatında genel amaçlar bölümü aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

Bu programı başarıyla tamamlayan her öğrenci;

1. İyi duruş alışkanlığı kazanır.
2. Sporla ilgili temel bilgi, beceri ve alışkanlıklar kazanır.
3. Ritim ve müzik eşliğinde düzenli hareketler yapma becerisi kazanır.
4. İşbirliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı kazanır.
5. Görev ve sorumluluk alma, dostça oynama ile ilgili tavır ve alışkanlıklar kazanır.
6. Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirir.
7. Vücut sistemlerini güçlendirir ve geliştirir.
8. Boş zamanlarını spor etkinlikleri ile değerlendirmeye istekli olur (MEB, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2002: 162-164).

2.2.2.8. Özel Eğitimde Beden Eğitimi Dersinin Yararları

BES' in yapılan araştırmalarda insan gelişimi açısından önemli bir etkinlik olduğu kanıtlanmıştır (Yergin, 2002 :38). Beden eğitimi, insanın beden ve ruh yapısını, irade ve kendine güvenini geliştirir. Bireylerin sosyalleşmesini sağlar. Özellikle özürlü çocukların kendilerine güven sağlayarak bağımsız bir yetişkin olabilmeleri ve sosyalleşebilmeleri açısından beden eğitimi çok önemli bir rol oynar (Duman, 2003). Özürlü birey spor aktiviteleri sonucunda daha bağımsız hareket edebilme yeteneği kazanır. Dünya özürlüler için zor bir yerdir. Bedensel ve zihinsel

sınırlaması olanlar, gerçek yeteneklerinin çoğunlukla anlaşılamadığı bir dünyada, iki kat çaba sarf etmek zorunda kalırlar (Gürsel, 2001).

Engelliler açısından Beden eğitimi ve Spor ele alındığında, önceleri sportif etkinlikler engelliler üzerinde rehabilitasyon aracı olarak görülmüştür. Günümüzde ise; Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin engelli bireylerinin sadece rehabilitasyonunda değil, onların fiziksel, zihinsel, sosyal ve psikolojik gelişimlerini de olumlu yönde etkilediği ve toplumsal yaşama uyum göstermesi açısından büyük kolaylıklar sağladığı fark edilmiştir (Gür, 2001: 8).

Beden eğitimi etkinlikleri ile engelli öğrencilerin dışarıya açılmaları sağlanarak toplumla iç içe olmalarının sağlanması ve bunun sonucunda da toplumla uyumun kolaylaşacağı gibi, engelli öğrencilerin hayata bağlar, yaşama sevinci kazandırır ve toplumsal sorumluluğu gelişir. BES faaliyetleri ile engelli öğrenciler dengeli bir gelişim sergilemeye başlarlar. Bireyler, liderlik, hoşgörü ve arkadaşlık gibi özellikler kazanır (Aracı, 2001: 6-7). Toplumun engelli bireyleri kabulünde bu başarıların yeri büyüktür.

Beden eğitimi ve spor faaliyetleri ile engelli öğrencide, kendini ifade etme yeteneği gelişir, kendi vücudunu tanır ve engelini en aza indirgeyerek engelini kabullenir. Normal öğrencilerin katıldığı sportif etkinliklerinin aynısını yapabildiğini bununla beraber kendine güveninin geldiğini fark eder (Aracı, 2001: 6-7).

Sportif faaliyetlerinin özellikle engelli öğrencinin psikomotor (denge, kuvvet, sürat, esneklik, fiziksel uygunluk) becerilerini olumlu yönde geliştirdiği, onların yapıcı, yaratıcı ve üretici olmasını sağladığı söylenebilir (Aracı, 2001: 6-7).

Engelli bireyler için beden eğitimi; “Bireyin fiziksel gelişimle ilgili gereksinimlerini karşılamak için planlanmış çeşitli spor, ritim, dans, oyun, egzersiz, temel motor beceri ve örüntüler, gelişimsel etkinlikler, bireysel ve grup etkinlikleri ile ilgili programlardır.” şeklinde tanımlanmaktadır. (Gür, 2001: 11).

Özürü bireylerin spor etkinliklerine katılımı toplumun dikkatini özürü bireylere çekerek olumsuz tutum ve davranışların değışmesinde önemli rol oynayacaktır. Sportif etkinlikler yoluyla özürüler toplum içinde işbirliği, paylaşım ve kişiler arası ilişkilerin kurallarını öğrenirler. Yapılan aktiviteler özürü bireylerin yaşam kalitesini yükseltir ve kendilerine gerçekleştirebilecekleri sosyal ortam yaratır. Tüm bu özellikleri kapsamına alan bir etkinlik olarak spor özürülere yaşam boyu önerilmektedir (T.C. Başbakanlık Özürü İdaresi Başkanlığı, 2008).

İngiltere’de beden eğitimi dersi ulusal müfredatın zorunlu bir parçasıdır. Beden Eğitime engelli öğrenciler de diğer öğrenciler kadar katılmak zorundadır. Hem beden engeli, hem de zihinsel engeli bulunan öğrencilere; beden eğitiminin sosyalleşmeleri yönünde önemli ölçüde katkı sağlayacağı belirtilmiştir (Usta, 2010: 48).

2.2. Konuyla İlgili Araştırmalar

Bu bölümde öğretmen ve öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime yönelik tutumları ile ilgili yurtiçinde ve yurtdışındaki ilgili yayın ve araştırmalar ele alınmıştır.

2.2.1. Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitime İlişkin Yeterlilikleri İle İlgili Yurtiçindeki Yayın ve Araştırmalar

Mağden ve Avcı (1999) “Öğretmen adaylarının özürü öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin görüşler” ile ilgili yaptıkları araştırmada öğretmen yetiştirme programlarının özel 58 gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin görüşlerine etkilerini incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının mesleki tercih sıraları, hangi öğretmenlik programında öğrenim gördükleri ile kaynaştırmaya ilişkin görüşleri arasında farklılıklar oluşturduğu bulunmuştur. Sınıf ve branş öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumlarını, lisans programlarında kaynaştırma ile ilgili ders almanın olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Diken ve Sucuoğlu'nun (1999) yaptıkları araştırmada ülkemizde halen uygulanan kaynaştırma programlarına ilişkin gerekli olan bazı ön hazırlıkların (alt yapı çalışmalarının) yapılmadığı, sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli bireylerin bulunduğu sınıflarda çalışmaya karşı olumsuz tutum içinde oldukları ve tutumlarının olumlu yönde değiştirilmesine yönelik çalışmalara ağırlık verilmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Temel (2000) tarafından yapılan çalışma, anaokulu öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu araştırmanın örneklemini, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı lisans tamamlama programına 1998-1999 öğretim yılında katılan 118 öğretmen oluşturmuştur. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan 41 sorudan oluşan anket yoluyla toplanmıştır. Çalışmada özel eğitim dersi alan ve almayan öğretmenlerde kaynaştırmaya yönelik genel görüş ve kabulde farklılık olmamakla birlikte, uygulama açısından entegrasyon süreci ile ilgili yeterliklerini daha farklı algıladıkları sonucuna varılmıştır. Özel eğitim dersi alan öğretmenlerin, kendilerini daha yeterli algıladıkları, özel eğitim ile ilgili ders almayan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları, engelli çocukla daha önce çalışmış öğretmenlerin, çalışmayanlara göre kendilerini daha yeterli algıladıkları belirlenmiştir.

Sarı ve Bozgeyikli'nin (2002) çeşitli branşlardan öğretmen adayları üzerinde yaptıkları araştırmadaki Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden 2001-2002 öğretim yılında mezun olan 483 öğretmen adayı oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak, Frost ve Stemp (1998) tarafından geliştirilen 'Special Education Attitude Scale' Sarı, Bozgeyikli ve Üre (2002) tarafından Türkçeye uyarlanmış, geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmış "Özel Eğitim Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada özel eğitim dersi almayan öğretmen adaylarının sınıflarında engelli öğrenci bulunmasından hoşnut olmayacakları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca yine bu öğretmen adayları kendilerini özel eğitime gereksinim duyan bireyleri eğitme konusunda yetersiz olarak algıladıkları görülmüştür. Öğretmen adaylarının özel

eğitime muhtaç öğrencilere yönelik tutumları, öğrenim gördükleri bölümler açısından değerlendirildiğinde de, özel eğitim dersi olarak mezun olan öğretmen adaylarıyla özel eğitim dersi almadan mezun olan öğretmen adayları arasında anlamlı bir fark olduğu ancak özel eğitim dersi olarak farklı bölümlerden mezun olan öğretmen adayları arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Buna ek olarak; öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç öğrencilere yönelik tutumları açısından, cinsiyet, ailede engelli birey olma durumu ve kendilerinin engelli olma durumlarına göre aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

Sünböl ve Sargın (2002), “Okulöncesi dönemde kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmen tutumları” adlı yaptıkları araştırmada, okulöncesi dönemde kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmen tutumlarını belirlemek amacıyla betimsel yöntem kullanmışlardır. Araştırma verileri entegrasyona karşı tutum ölçeği (EKTÖ) ve araştırmacılar tarafından geliştirilen anket ile toplanmıştır. Araştırmaya toplam 110 okulöncesi öğretmeni katılmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların genel olarak kaynaştırma uygulamalarına karşı olumlu tutum içinde bulundukları, ancak öğretmenlerin özür türlerine ve çeşitli değişkenlere göre özel gereksinimli bireylere yönelik tutumlarının farklılaştığı saptanmış ve özür ağırlaştıkça da olumsuz tutum içinde bulundukları belirlenmiştir.

Gözün ve Yıkılmış (2004) kaynaştırmaya yönelik hazırlanan bilgilendirme programının, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakóltesi’nde öğrenim gören Fen Bilgisi Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Türkçe Eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarının değişmesinde etkili olup olmadığını incelemiştir. Araştırmaya üçüncü sınıfa devam eden 174 öğretmen adayı katılmıştır. Deneme modellerinden ön-test ve son-test kontrol gruplu model uygulanmış ve her iki gruba da deney öncesi ve deney sonrası “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” uygulanmıştır. Deney grubu 83, kontrol grubu ise 91 öğretmen adayından oluşmuştur. Araştırmada, deney grubundaki öğretmen adaylarına özel gereksinimli çocukların normal çocuklarla eğitilmesi konusunda beş haftalık bir bilgilendirme programı uygulanmıştır. Çalışmada, deney grubundaki öğretmen adaylarına uygulanan, kaynaştırmaya ilişkin bilgilendirme

programının, öğretmen adaylarının tutumlarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Kaynaştırma uygulamalarında öğretmenlerin tutumlarına ilişkin Avcioğlu, Özbey, Eldeniz- Çetin'e (2004) ait çalışmada, sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf ve branş öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubunda bulunan 12 öğretmene görüşmeler aracılığıyla 19 soru yöneltilmiştir. Çalışma sonucunda, katılımcıların büyük çoğunluğu, kaynaştırma uygulamalarında yer alacak sınıf öğretmenlerinin yoğun eğitim almaları gerektiğini, sınıfa özel gereksinimli çocuğun kaynaştırılmasının, sınıftaki normal gelişim gösteren öğrenciler açısından yararlı olacağını, öğrenciler arası farklılıkların anlaşılmasını ve kabul edilmesini kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir.

Oral, Zerey ve Töret'in (2004) sınıf öğretmeni adayları üzerinde yaptığı çalışmada kaynaştırma dersi almanın sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumlarını incelemişlerdir.. Araştırmaya 88 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen “Bilgi Formu” ve Antonak ve Larivee (1995) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlama çalışmaları Kırcaali-İftar (1996) tarafından yapılan “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre; kaynaştırma dersi alan öğretmen adaylarının, almayan öğretmen adaylarına göre daha olumlu tutuma sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Kaynaştırmaya ilişkin bilgilendirmenin, öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumları üzerinde olumlu yönde değişikliğe yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynaştırma uygulamalarında okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin Varlier'e (2004) ait yüksek lisans çalışmasında, okul öncesi eğitim öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin okul öncesi eğitimlerine ve kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak, özel gereksinimli öğrencilerle çalışmış ya da çalışmakta olan 30 anasınıfı öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma

sonucunda, görüşmeye katılan öğretmenlerin tümünün özel gereksinimli öğrencilerin okulöncesi eğitimi almalarını gerekli gördükleri; öğretmenlerin büyük kısmının okulöncesi dönemde özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma yoluyla eğitilmelerinden yana oldukları; öğretmenlerin özel eğitimle ilgili hizmet içi eğitim ya da ders aldıkları ancak bu derslerin kendileri için yeterli olmadığı görülmüştür.

Avcıoğlu, Pınar ve Öztürk (2005) yaptığı çalışmada okul öncesi eğitim kurumlarında kaynaştırmaya yönelik “Öğretmen ve Anne-Baba Tutumlarını” incelemiş, öğretmenlerin özel eğitim ve kaynaştırmayla ilgili alınan eğitim miktarı arttıkça kaynaştırmaya yönelik tutumlarının da arttığını belirtmiştir. Lisans mezunu öğretmenlerin lise mezunu eğitmenlere göre daha yüksek olumlu tutumlara sahip oldukları bulgusu ortaya çıkmıştır. 9–12 yıl arasında mesleki deneyime sahip öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının 12 yıl ve üzerinde deneyimi olan öğretmenlere göre daha olumlu olduğu, yani öğretmenlerin deneyimlerinin arttıkça kaynaştırmaya ilişkin olumlu tutumlarının da azaldığı görülmüştür.

İzci (2005) sınıf öğretmeni adaylarının özel eğitim konusundaki yeterliklerini ortaya çıkarmak amacıyla araştırma yapılmıştır. Araştırma 2003-2004 öğretim yılı bahar yarıyılında Gaziantep Üniversitesi Adıyaman Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalında öğrenim görmekte olan 132 dördüncü sınıf öğrencisini kapsamıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi konusundaki bilgi ve becerilerinin yeterli olmadığı, bu nedenle özel eğitim dersi, sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının bu konudaki bilgi ve beceri eksikliklerinin giderilmesi açısından en az 2 dönem programda yer alması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Diken (2006) “Öğretmen adaylarının yeterliği ve zihinsel engelli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin görüşleri” isimli çalışmasında öğretmen adaylarının zihin engelli öğrencilerle çalışmaya yönelik yeterlik algılamalarıyla zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin görüşleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 145 öğretmen adayının katıldığı çalışmada Öğretmen Yeterlik Ölçeği Türkçe Versiyonu (Diken, 2004) ve Kırcaali- İftar (1996) tarafından geliştirilen Kaynaştırmaya İlişkin

Görüşler Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma öğretmen adaylarının genel olarak zihin engelli öğrencilerle çalışmaya ilişkin olarak kendilerini yeterli hissettiklerini göstermiştir. Diğer bir deyişle, kendini zihin engelli öğrencilerle çalışmada yeterli hisseden öğretmen adayları aynı zamanda zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin olumlu görüşler bildirmiştir.

Battal (2007), sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada 285 sınıf öğretmeni ve 104 branş öğretmeni ile çalışmıştır. Araştırmada veriler Kaynaştırma Eğitimi Anketi ile toplanmıştır. Anket; özel eğitim gerektiren bireyleri tanılama, kaynaştırma eğitimi uygulamalarında kullanılan eğitim-öğretim yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme, kaynaştırma eğitimi ile ilgili ilkeleri bilme ve uygulayabilme, ölçme ve değerlendirme olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine muhtaç öğrencileri tanıma konusunda yeterli oldukları ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin uygulama, değerlendirme alanlarında kendilerini yeterli gördüklerini; ancak bazı ilkeleri bilmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynaştırma uygulamalarında öğretmenlerin görüşleri ile ilişkili Türkoğlu'na (2007) ait “İlköğretim Okulu Öğretmenleriyle Gerçekleştirilen Bilgilendirme Çalışmalarının Öncesi ve Sonrasında Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” konulu yüksek lisans çalışmasında; öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla, yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Çalışma, bir ilköğretim okulunda görev alan 22 öğretmenin katılımıyla gerçekleşmiştir. Çalışma sonucunda, kaynaştırma uygulamaları konusunda yapılan bilgilendirme çalışmalarının, öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin düşüncelerini olumlu etkilediği; bilgilendirme çalışmaları öncesinde kaynaştırma eğitimine sıcak bakmayan öğretmenlerin, bilgilendirme sonrasında kaynaştırma uygulamalarının oldukça yararlı olduğunu düşündükleri belirlenmiştir.

Ertunç (2008), kaynaştırma eğitiminin uygulandığı ilköğretim ikinci kademedeki görevli beden eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi hakkındaki bilgi düzeylerinin ve sınıflarındaki öğrencilere bakış açılarının nasıl olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmanın örneklemini Seyhan ilçesindeki ilköğretim ikinci kademedeki görev yapan beden öğretmenleri içinden Random tekniği ile belirlenmiş 29 ilköğretim okulundaki 52 beden eğitimi öğretmeni oluşturmuştur. Verilerin toplanması için kaynaştırma uygulamasında yer alan 52 beden eğitimi öğretmenin kaynaştırma uygulamaları ile ilgili olarak bilgilerini, bu uygulamalara karşı tutumlarını, sınıflarındaki engelli öğrencilere bakış açılarını araştırmayı amaçlayan anket formları geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen bulguların sonucunda, anket uygulanan bireylerin kaynaştırma uygulamaları ile ilgili bilgilerinin yetersiz olduğu ancak sınıflarındaki öğrencilere bakış açılarının olumlu olduğu izlenimi belirgin olarak ortaya çıkmıştır.

Kurtlar (2009) yapmış olduğu çalışmada engelli okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerini araştırmıştır. Bu çalışma, engelli okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri üzerine yapılmış bir araştırmadır. Bu amaçla, Marmara bölgesi il ve ilçelerinden; Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı engelli okulları, resmi veya özel rehabilitasyon merkezi olmak üzere toplam 150 eğitim kurumu tespit edilmiş olup, ulaşılan 120 okuldan 79 beden eğitimi öğretmenine; kişisel bilgi ve Maslach Tükenmişlik Envanterinden oluşan anket formu uygulanmıştır ve verilerin çözümlenmesi esnasında SPSS programından yararlanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu beden eğitimi öğretmenleriyle yapılan ön görüşmede ortaya çıkarılmış olup varyasyonları ise bölgedeki araştırma sonuçlarına göre oluşturulmuştur. Maslach Tükenmişlik Envanterinin sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, Beden Eğitimi öğretmenlerinin tükenmişliği normal seviyede düşük başarı sınırına yakın yaşadığı saptanabilir. Medeni duruma göre bekârların duygusal tükenme ve duyarsızlaşma boyutunda tükenmeyi evlilerden daha fazla yaşadığı görülürken, engelli okulunda çalışmayı isteyerek seçenlerin duygusal tükenme ve duyarsızlaşma alt boyutlarında engelli okulunda çalışmasına rağmen isteyerek seçmeyenlere göre daha düşük tükenmişlik seviyesindedir; Çalışma ortamından memnun olmayanların duyarsızlaşma ve duygusal tükenme alt

boyutlarında çalıştığı ortamdaki memnuniyet oranlarına göre daha fazla tükenmişlik yaşadığı görülmüştür. Görev yaptıkları kurumlarına özelliğine bakıldığında resmi okullarda görev yapan öğretmenlerin özel okullarda görev yapan öğretmenlere göre duygusal tükenme bakımından tükenmişlikleri daha düşük seviyededir. Çalışma süresi 0-5 yıl olan öğretmenlerin duygusal tükenme ve duyarsızlaşmada 11-15 yıl çalışanlara göre kişisel başarı boyutunda tükenmişliği daha fazla yaşadığı tespit edilmiştir

Berk, Gülveren ve Baser (2009), araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumları incelenmiştir. Araştırmaya Uşak Üniversitesi eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği 3.ve 4. sınıf öğrencilerinden 130 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda; cinsiyete göre sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi alıp almamaları açısından bakıldığında ise; anlamlı fark çıkmıştır. Özel eğitime muhtaç olan öğrencilerle karşılaşma, gözlemleme ve özel eğitime muhtaç öğrencilerle ilgili yaşantının farkına göre yapılan çalışmanın sonucunda; özel eğitime muhtaç çocuklarla doğrudan bir yaşantı içine giren (eğitim alanları gözlemleyenler) öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarında farkın anlamlı olduğu görülmüştür.

Sarı, Çeliköz ve Seçer (2009) “Okulöncesi öğretmen ve öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumları ve öz yeterlik üzerine bir analiz” ile ilgili yaptıkları araştırmada, Konya il merkezinde görev yapan öğretmenler ve Mesleki Eğitim Fakültesi ve Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim gören öğretmen adaylarına “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” ve “Öğretmen Öz-yeterlilik Algısı Ölçeği” uygulanmışlardır. Araştırma sonucunda, okulöncesi öğretmenlerinin öz-yeterlilikleri öğretmen adaylarına göre daha yüksek bulunmuştur. Okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin tutumları öğretim boyutunda etkilendiği, öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumları ile öz yeterlikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, okulöncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumlarının kararsız olmakla birlikte

olumsuz görüşü yansıttıkları bulunmuştur. Okulöncesi öğretmen adaylarının okulöncesi öğretmenlere göre daha olumsuz tutuma sahip olduğu görülmüştür.

Usta (2010), Ankara ilinde engelli okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları eğitim güçlükleri araştırılmış, araştırma sonucunda engelli okullarında beden eğitimi dersinin fizyoterapi etkisi yarattığı, derse uygulamada değil kağıt üzerinde daha çok önem verildiği, ders saatlerinin yetersiz olduğu, okullarda gerekli malzeme sorunu yaşandığı, engelli okullarının taşınmalı sistem olması nedeniyle öğretmenlerin öğrencilerle egzersiz sorunu yaşadığı ve öğretmenlerin öğrenim süreleri boyunca engellilerle ilgili yeterli eğitim almadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Babaoğlu ve Yılmaz (2010), ilköğretim okullarındaki sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yeterli bilgi ve donanıma sahip olup olmadığını araştırmıştır. Çalışma grubunu Burdur il merkezindeki ilköğretim okullarında çalışan 40 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır. Çalışma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin çoğunun kaynaştırma ile ilgili herhangi bir eğitim almadığı ve kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini yetersiz gördüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Şahbaz ve Kalay (2010) “Okulöncesi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi” adlı yaptıkları araştırmada okulöncesi eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerini belirlemişlerdir. Araştırmaya Eğitim Fakültesi birinci ve ikinci öğretime devam eden 265 okulöncesi eğitimi öğretmen adayı katılmıştır. Araştırma verileri Antonak ve Larivee (1995) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlama çalışmaları Kırcaali-İftar (1996) tarafından yapılan “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” ile toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda okulöncesi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin cinsiyete, eğitim gördükleri sınıfa, mezun oldukları okula ve özel eğitim dersi alıp almamalarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı bulunmuştur.

Yüksel (2010), rehber öğretmen adaylarının özel eğitimde psikolojik danışma ve rehberlikle ilgili rolleri ve sorumluluklarına ilişkin öz yeterlik algılarını incelemiştir. Öncelikle Özel Eğitim Öz Yeterlik Ölçeği'nin (RÖ-ÖEÖYÖ) rehber öğretmen adayları ile geçerlik ve güvenirliği sınanmıştır. Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Programının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarından toplam 1298 öğrenci toplam katılımcılar olarak çalışmada yer almıştır. Bulgular, RÖ-ÖEÖYÖ'nün tek boyutta (40 madde) yeterli düzeyde psikometrik özelliklere sahip olduğunu ortaya koymuştur. Rehber öğretmen adaylarının özel eğitim öz yeterlik algılamalarının cinsiyetlerine göre değiştiği görülmüştür. Erkek adayların kadın adaylara göre daha yüksek öz yeterlik algısına sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca rehber öğretmen adaylarının okudukları sınıf düzeyi arttıkça özel eğitime ilişkin öz yeterlik düzeylerinin de arttığı ortaya çıkmıştır.

Kuzu (2011), Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Edebiyat Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, Coğrafya Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Bilgisayar Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Müzik Öğretmenliği ve Kimya branşlarından öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin tutumları ve öz duyarlık düzeyleri ile aralarındaki ilişki incelemiştir. Araştırmaya toplam 547 öğretmen adayı katılım göstermiştir. Araştırmada katılımcıların demografik bilgilerini almak amacıyla kişisel bilgi formu, kaynaştırmaya ilişkin tutumlarını ölçmek amacıyla Berryman ve Neal (1980) tarafından geliştirilen ve Atay (1995) tarafından dilimize uyarlanan Entegrasyona Karşı Tutum Ölçeği (EKTÖ) ve öz duyarlıklarını ölçmek için ise Neff (2003) tarafından geliştirilen ve Akın, Akın ve Abacı (2007) tarafından dilimize uyarlanan Öz Duyarlık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin tutumlarının yaş, gelir düzeyi, engelli bir yakınının bulunup bulunmadığı, engellinin yakınlık derecesi, engel türü, engel durumu demografik değişkenlerine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür.

Kayhan, Şengül ve Akmeşe (2012), çalışmada ilköğretim birinci ve ikinci kademe öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin mezun olunan lise

türü, aile ve/veya çevresinde engelli birey olup olmama değişkenlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada veriler “Kişisel Bilgi Formu” ve Kırcaali-İftar (1996) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” ile elde edilmiştir. Bulgularda mezun olunan lise türü ve aile ve çevresinde engelli birey olup olmama değişkenlerine göre öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Gökdere (2012), çalışmasını sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime karşı tutum, etkileşim ve endişe düzeylerinin karşılaştırmalı incelenmesine olanak sağlayacak bir ölçme aracı geliştirmek amacıyla yapmıştır. Çalışmanın örneklemini Amasya merkez ilköğretim okullarında görev yapan 68 sınıf öğretmeni ve 2009- 2010 eğitim öğretim yılında, Amasya Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği programı son sınıfta yer alan 112 sınıf öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak dört bölümden oluşan bir ölçme aracı kullanılmıştır. Elde edilen bulgulardan hareketle sınıf öğretmeni ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime karşı tutumları ve engelli bireylerle etkileşim durumları arasında bazı maddeler de anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu farklılıkların mesleki tecrübe ve özel gereksinimli bireylerle ilgili hazır bulunuşluk düzeyi ile ilişkili olduğu görülmüştür.

Şahin ve Güldenoğlu (2013), çalışmada üniversite öğrencilerine özel eğitim ve kaynaştırma konularında verilen bir eğitim programının onların engelli bireylere yönelik tutumları üzerindeki etkililiğinin belirlenmesini amaçlamışlardır. Çalışmaya Namık Kemal Üniversitesi (NKÜ) Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu (SHMYO) Çocuk Gelişimi Bölümünde kayıtlı 56 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırmada, deneme modellerinden tek grup ön test – son test kontrol grupsuz deneysel desen kullanılmış ve katılımcılara 12 haftalık, toplamda 60 saat süren, bir eğitim programı uygulanarak program öncesi ve sonrasında engellilere yönelik tutumları karşılaştırılmıştır. Çalışma sırasında katılımcıların engelli bireylere yönelik tutumlarına ilişkin program öncesi ve sonrasında toplanan tüm veriler Özürlülere Yönelik Tutum Ölçeği (ÖYTÖ, 2009) aracılığıyla toplanmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde ise katılımcıların engelli bireylere ilişkin program

öncesi ve sonrasındaki tutum puanları arasında program sonrası lehine anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür.

Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ile kaynaştırma eğitime bakış açıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Dolapci (2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmada betimsel türde tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2012-2013 eğitim-öğretim yılında lisans eğitimi gören 3. sınıf öğretmen adayları oluşturmuştur. Bu araştırmada, öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algılarının oldukça yeterli olduğu bulunmuştur. Öz-yeterlilik algıları ile yaş, cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm, yaşadıkları yer arasında farklılık anlamlı bulunmuştur. Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin yeterlilikleri ile yaş, cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm, kaynaştırma eğitimi alma arasında farklılık anlamlı bulunmuştur. Öğretmen Öz-yeterlilik Algıları ile Kaynaştırma Eğitimi Yeterliliği arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları kaynaştırma eğitimi yeterliliklerini pozitif yönlü arttırdığı tespit edilmiştir.

Demirci ve arkadaşlarının (2014) yapmış oldukları çalışmada, sınıf öğretmenlerinin özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin beden eğitimi ve spor ders programından ve kaynaştırma eğitiminden kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda; engellilerde beden eğitimi ve spor dersi programından kaynaklanan sorunlar olduğu, öğrencilerin kaynaştırma eğitimi konusunda ciddi problemler yaşadığı belirlendi. Bu nedenle, beden eğitimi ders programından ve kaynaştırma eğitiminden kaynaklanan sorunların engellilerle ilgili eğitim ve öğretimi olumsuz etkilediği sonucuna varılmıştır.

Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Tutumlarının araştırıldığı çalışmasını Aker (2014), Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü tüm sınıflarını ve diğer tüm bölümlerin 4. sınıflarından random yöntemi ile seçilen toplam 596 öğrenci ile yürütmüştür. Veri toplama aracı olarak, Ergin (2014) tarafından öğretmenlere uygulanmak üzere hazırlanan “Kaynaştırma Tutumları Ölçeği” ni kullanmıştır. Öğretmen adaylarının tutumlarının anketteki 12

soru ile veri toplanan bağımsız değişkenlerle etkileşimi analiz edilirken t testi, varyans analizi, LSD istatistik teknikleri kullanılmıştır. Kaynaştırmaya yönelik öğretmen adayı tutumlarının araştırmadaki tüm bağımsız değişkenlere göre farklılaştığı saptanmış, ancak mesleki yeterlik algılarının ve branşların daha belirleyici etken olduğu görülmüştür.

Güzel (2014) tarafından yapılan çalışmada, kaynaştırma öğrencisi olan ilköğretim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yaşadıkları sorunlar araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda; sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlerle ilgili olarak genelde olumsuzluklar olduğu ortaya çıkmıştır. Bu olumsuzluklar; okulun fiziksel yapısının yetersizliği, sınıfların kalabalık olması ve kaynaştırma öğrencilerinin sınıflara eşit olarak dağıtılmaması, BEP planının yapılmaması ya da öğretmenin BEP planı hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması, hizmet içi eğitimin yetersizliği, rehberlik çalışmaları ve okuldaki kaynaştırma eğitimi için yapılması gereken diğer çalışmaların eksik olması, ailelerle gerekli iletişim halinde olunmaması ve ailelerin çocukları hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması, okulda kaynaştırma eğitimi için gerekli olan çalışmaların tam olarak yapılmaması ve okul idarecilerinin gerekli kolaylığı ve donanımı sağlayamaması şeklindedir.

Özel eğitim dersinin drama yöntemi ile işlenmesinin okul öncesi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşleri üzerine etkisini belirlemek ve ayrıca bu yöntemin uygulanabilirliğine ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada Samsunlu (2015), 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 3. Sınıfa devam eden 84 okul öncesi öğretmenliği öğrencisi ile bu çalışmayı yürütmüştür. Araştırmacı tarafından gruba 12 hafta boyunca haftada 2 saatlik bir eğitim programı uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adayları rastgele yöntemle deney ve kontrol grubu olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Deney ve kontrol grubuna 12 hafta boyunca haftada iki saat özel eğitim dersi verilmiştir. Deney grubunda bilgisayar destekli öğretim modeli, buluş yoluyla öğrenme, sunuş yoluyla öğrenme ve işbirliğine dayalı öğrenme tekniklerinin yanı sıra drama tekniği de kullanılmıştır. Deney grubuna uygulanan drama eğitiminde, rol oynama ve doğaçlama tekniklerinin yanı sıra pandomim, bölünmüş ekran, donuk

imge ve öğretmen role girmesi teknikleri de kullanılmıştır. Ayrıca deney ve kontrol grubundan rastgele yöntemle seçilen 6'şar öğretmen adayına araştırmacı tarafından geliştirilen sorular sorularak öğrencilerin dersi veren araştırmacı ve yöntemin uygulanabilirliği hakkında görüşleri alınmıştır. Araştırmanın sonucunda deney ve kontrol grubunda bulunan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin ön test puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>.05$). Ön test puanları ile kıyaslandığı zaman hem deney hem de kontrol grubunda bulunan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Bunun yanında katılımcıların sadece son test puanları kıyaslandığı zaman, Deney ve kontrol grubunda bulunan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p>.05$). Deney ve kontrol grubundan rastgele yöntemle seçilen 6'şar öğretmen adayıyla gerçekleştirilen mülakat sonucunda drama yöntemi ile özel eğitim dersi alan deney grubundaki öğretmen adaylarında drama yöntemi kullanılmasının öğrenmeyi daha ilgi çekici hale getirdiği tespit edilmiştir.

Zeybek (2015) tarafından ilköğretim İngilizce Öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüş ve önerilerini belirlemek amacıyla yapılan çalışma, 2011-2012 eğitim öğretim yılında Eskişehir ili Tepebaşı ilçesinde kaynaştırma uygulaması yapan ilköğretim okullarındaki İngilizce Öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada tarama modeli kullanılmış, 25 İngilizce Öğretmeni ile görüşülmüştür. Araştırma bulgularına göre; İngilizce Öğretmenlerinin çoğu, kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıflarda bulunmasından memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda bilgi eksikliklerinin olduğu ve uzmanlar tarafından bilgilendirilerek gerekli destek hizmetlerin sağlanması gerektiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda, öğretmenlerin pek çoğunun hazırlamaları zorunlu olmasına rağmen BEP planı hazırlamadıkları ve sınıflarında bulunan kaynaştırma öğrencilerine İngilizce beceri ve kavramların öğretiminde kullandıkları yöntem ve teknikler konusunda güncel ve yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bunların yanında, lisans eğitimleri sırasında kaynaştırma eğitimine ilişkin ders

almalarının gerekliliğine de dikkat çekmişlerdir. Ayrıca, öğretmenler okulların yetersiz fiziki koşulları, kalabalık sınıf mevcutları, zaman ve materyal eksikliği gibi sorunlarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin, kaynaştırma eğitime ilişkin görüşleri ve çeşitli değişkenlere göre mesleki tükenmişliklerinin incelendiği çalışmada Yatgın ve arkadaşları (2015) 53 sınıf öğretmenine yarı yapılandırılmış bilgi formu ve Maslach tükenmişlik envanteri uygulamışlardır. Öğretmenlerin kaynaştırma konusundaki yaklaşımları, kendilerini nasıl değerlendirdikleri, kaynaştırma uygulamasını ne kadar verimli buldukları, sınıflarında kaynaştırma öğrencisi isteyip istemedikleri ve diğer değişkenlere bağlı olarak mesleki tükenmişlik durumları belirlenmiştir. Sonuçların tümü birlikte değerlendirildiğinde öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşleri hakkında çıkan sonuçlar oldukça üzücü görünmektedir. Sınıf öğretmenlerinin neredeyse tamamının özel eğitime bakışı oldukça olumsuzdur. Kendilerini bu konuda yetersiz görmektedirler. Bu konudaki yetersizliklerini gidermek için verilmesi muhtemel bir eğitimi almak istemediklerini, hatta sınıflarında kaynaştırma öğrencileri istemediklerini ve hatta kaynaştırma öğrencilerinin normal öğrencilerin başarısını olumsuz etkilediğini iddia etmektedirler.

Koçyiğit (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmada; okul öncesinde kaynaştırma eğitimi uygulamaları, ortaya çıkan sorunlar, sorunların çözümü ve önerilere yönelik öğretmen, okul rehber öğretmeni, normal gelişim gösteren öğrencilerin ebeveynleri ve kaynaştırma öğrencilerinin ebeveynlerinin görüşlerinin incelenmiştir. Araştırma sonucunda; öğretmen ve okul rehber öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi uygulamalarına yönelik çeşitli hazırlıklar (öğrencileri hazırlama, ebeveynleri hazırlama ve ortamı hazırlama) yaptıkları, bu hazırlıklar kapsamında birçok farklı yol veya uygulamadan yararlandıkları belirlenmiştir. Yine hazırlık kapsamında okul rehber öğretmenlerinin çocuklar ve ailelerle birlikte öğretmen ve okul yönetimine de rehberlik ettikleri görülmüştür. Görüşlere göre kaynaştırma uygulamalarında çeşitli sorunlar yaşandığı ve bu sorunlara ebeveynler, öğrenciler, yöneticiler, öğretmenler ve eğitim ortamlarının kaynaklık ettiği görülmüştür. Sorunların çözümüne yönelik öğretmenlerin toplantılar, bireysel görüşmeler ve sınıf

içi etkinlikler düzenlediği, rehber öğretmenlerin ise seminerler, oryantasyon çalışmaları ve ikna yollarına başvurdukları belirlenmiştir. Ebeveynler sorunları çözmek için öğretmen, rehber öğretmen, okul yöneticileri ve doktorların yardımına başvurduklarını belirtmişlerdir. Tüm katılımcılar kaynaştırma uygulamaları kapsamında özel eğitim uzmanlarının desteğinin sağlanması yönünde öneri bildirmişlerdir.

Güleryüz ve Özdemir (2015) ilkokul sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime karşı olan görüşlerinin belirlenmesi amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Araştırmanın sonucunda; sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime karşı olan görüşleri arasında her hangi farka rastlanmamıştır. Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri adayları kaynaştırma eğitime karşı olumlu görüşe sahip olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime karşı olan tutumları mesleki kıdemlerine göre değiştiği; mesleğin ilk on yılında bulunan öğretmenlerin, on yıl üstü öğretmenlere göre kaynaştırma eğitimi hakkında daha olumlu görüşe sahip oldukları belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime karşı olan görüşlerinin cinsiyete göre değişmediği belirlenmiştir.

2.2.2. Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitime İlişkin Yeterlilikleri İle Yurtdışındaki Yayın ve Araştırmalar

Marlowe ve Maycock (2001) “Öğretmen Eğitiminde Engelli Çocuklara Karşı Olumlu Tutumu Yükseltmek Adına Edebi Metinlerin Kullanılması” adlı çalışmada “Engelli çocuklar hakkındaki kaynakları okumakla, engelli çocuklara karşı tutumun arasında bir ilişki var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler iki gruba ayrılarak, birinci gruba eğitiminde kullanılan edebi metinler ikinci gruba profesyonel metinlerin kullanımı açıklanmıştır. Çalışma sonucunda, öğretmenlerin eğitim sürecindeki edebi metin incelemelerinin, engelli çocuklara yönelik tutumlarını değiştirdiğini göstermiştir. Her iki çalışmada da edebi metinleri okumak, profesyonel metin okumaktan çok daha olumlu değişimlere neden olmuştur.

Tedavi bileşenlerinin yine edebiyatın kullanımı ile oluşturulacağı tartışılmıştır. Öğretmen eğitimi ile edebiyat kullanımının birleştirilmesi önerilmiştir.

Reber, Marashak ve Glor-Scheib (1995) “Öğretmen adaylarının engelli öğrencilere karşı tutumlarına öğretmenlik uygulamasının bir etkisi var mı?” adlı yaptıkları araştırmada teorik ders alan sınıf öğretmen adaylarının, kaynaştırma uygulamalarına ilişkin bilgi ve becerilerle yapılandırılan öğretmenlik uygulamalarına katılan öğretmen adaylarına göre daha olumsuz tutum sergiledikleri saptanmıştır.

Jobe, Rust ve Brissie (1996), özel eğitim ile ilgili hizmet içi eğitim alma ve özel eğitim deneyimi değişkenlerine göre sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırmada veri toplamak amacıyla Antonak ve Larivee (1995) tarafından geliştirilen “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları, öğretmenlerin özel gereksinimli bireylerin normal eğitim ortamlarına dahil edilmesine yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca özel eğitim ile ilgili hizmet içi eğitim alma ve özel eğitim deneyiminin, engelli bireylerin kaynaştırılmasına yönelik tutumları olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Avramidis, Bayliss ve Burden (2000) “Normal eğitim ortamlarına kaynaştırılan özel gereksinimli çocukların kaynaştırılmasına ilişkin sınıf öğretmenliğinde öğrenim gören adayların tutumları” ile ilgili yaptıkları araştırmada, öğretmen adaylarının normal okullara kaynaştırılan özel gereksinimli çocuklara karşı tutumlarını incelemişlerdir. Araştırma sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının özel gereksinimli çocukların normal eğitim ortamlarına kaynaştırılmalarına ilişkin olumlu görüşe sahip oldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte öğretmen adaylarının duygusal ve davranış bozukluğu olan çocuklarla karşılaştıklarında, kaynaştırmaya ilişkin olumlu görüşlerinde önemli bir düşüş saptanmıştır.

Campbell, Gilmore, ve Cuskelly (2003), “Engellilik ve Kaynaştırma Hakkında Öğretmen Adaylarının Tutumlarını Değiştirme” amacıyla yapılan çalışmada 274 öğretmen adayına, bir sömestrin başlangıç ve bitiş tarihlerinde, örgün

eğitim ve yapılandırılmış saha deneyimleri arasında karşılaştırma yapan ‘İnsani Gelişme ve Eğitim’ konulu bir eğitim uygulanmıştır. İkinci olarak, topluluk üyeleri ile görüşmeler yapılarak öğretmen adaylarının Down sendromu hakkındaki bilgileri ve kaynaştırıcı eğitim ile ilgili görüşleri ile ilgili bir rapor hazırlanmıştır. Sömestrin sonunda, sadece öğrenciler değil öğretmenler de Down sendromu hakkında daha kesin bilgiler kazanmış, engellilik hakkındaki tutumları değişmiştir. Öğretmen adayları engelli kişiler ile etkileşim halinde büyük kolaylık kazandıklarını belirtmiştir. Bu çalışma, bilgiye dayalı öğretimin yapılandırılmış saha deneyimleri ile birleştirilmesinin, engellilik ve kaynaştırma uygulamaları hakkındaki tutumların değişmesi üzerindeki faydalı olduğunu göstermiştir. Ayrıca, bir engellilik ile ilgili bilinçlendirmenin artması, engellilik ile ilgili tutumların değişmesine yol açabileceğini göstermiştir.

Hastings ve Oakford (2003) “Öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin tutumları” adlı yaptıkları araştırmada, sınıf öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumlarını belirlemişlerdir. Öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerin normal eğitim ortamlarına kaynaştırılması konusunda olumsuz tutuma sahip oldukları ve bunun kaynağının bilgi ve deneyimlerde eksiklikler olduğu saptanmıştır.

Olson (2003), “Özel Eğitim ve Genel Eğitim Öğretmenlerinin Kaynaştırma Hakkında Tutumları” adlı yaptığı araştırmada öğretmenlerin kaynaştırma (bütünleştirme) hakkındaki olumlu ve olumsuz tutumlarının bir çok nedene dayandığını açığa çıkarmıştır. Kırsal bölge okullarındaki, ortaokul özel eğitim ve genel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma hakkındaki tutumlarını incelemek amaçlanmıştır. Kullanılan anket araştırmacı tarafından sadece bu çalışmaya özel hazırlanmıştır. Anket, 19 adet likert ölçekli soruya ek olarak bir adet yorum sorusu ile tamamlanmıştır. Anketler, 2003 yılında Midwest’de ki bir kırsal ortaokuldaki tüm özel ve genel eğitim öğretmenlerine dağıtılmıştır. Bu çalışmanın sonuçları, özel ve genel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma hakkındaki tutumlarını göstermiştir. Özel eğitim öğretmenlerin kaynaştırma hakkındaki tutumları, genel eğitim öğretmenlerinin tutumlarına göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Öğrencilerin

engel gruplarına bağılı olarak öğretmenlerin tutumlarında da değişiklik olduğu gözlenmiştir.

Lambe ve Bones ise (2006, 2007, 2008) öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumlarını inceledikleri üç farklı çalışmada, öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumlarını belirlemeye çalışmıştır. Lambe ve Bones (2006) “kaynaştırmaya ilişkin öğretmen adayları tutumları: Kuzey İrlanda ilk öğretmelik eğitimi için yansımalar” adlı yaptıkları nitel araştırmada ilköğretim öğretmen adaylarının özel gereksinimli çocuklar ve kaynaştırılması konusunda bilgilendirilmeleri konusunda hem fikir oldukları belirlenmiştir. Lambe ve Bones (2007) “Öğretmenlik stajının öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumlarına etkisi” adlı yaptıkları araştırmada, değişik bölümlerde öğrenime devam eden ve ilk defa öğretmenlik uygulamasına katılan son sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumlarındaki değişimi incelemişlerdir. Başarılı bir öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının kaynaştırma uygulamalarına karşı tutumlarını olumlu yönde değiştirdiği saptanmıştır. Lambe ve Bones (2008) “Öğretmen adaylarının özel eğitim kurumlarında yer almalarının kaynaştırmaya ilişkin tutumlarına etkisi” adlı yaptıkları nitel araştırmada öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin olumlu tutumlarında sınıfın mevcudunun, öğretmen adaylarının deneyim kazanmalarının ve onlara sağlanan destek hizmetlerinin önemi vurgulanmıştır.

“Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Tutumlarını Değiştirmek Amacıyla Eğitim Programı” adlı araştırmada Leyser ve Abrams (1983) tarafından okul öncesi öğretmenliğinin kaynaştırma hakkında tutumlarının değiştirilmesi odaklı bir eğitim çalışması yapılmıştır. İlköğretim bölümünden kaynaştırma eğitimi alan ve almayan iki grupla çalışma yapılmıştır. Çalışma sonucunda, engelliler hakkında verilen eğitim programının öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi tutumlarının olumlu gelişmesinde etkili olduğu görülmüştür.

Barco (2007) yaptığı çalışmada, öğretmen yeterliği ve orta öğretim öğretmenlerinin kaynaştırma sınıflarında öğrenme güçlüğü olan öğrencilere karşı

olan tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Öğretmenlerin kaynaştırmaya karşı tutumları ve bununla ilgili etkinliklerine dair bilgi toplama amacıyla, orta öğretim öğretmenleriyle bir telefon görüşmesi ile beraber internet üzerinden bir anket gerçekleştirilmiştir. Telefon anketinden elde edilen sonuçlar, orta öğretim öğretmenlerinin kaynaştırmanın bazı engelli öğrenciler için işe yararken bazıları içinse işe yaramadığını düşündüklerini ortaya çıkmıştır. Bazı katılımcılar kaynaştırmanın öğretmenlerin dersleri basitleştirerek anlatmalarına yol açtığını hissettiklerini belirtmiştir. Katılımcılar ayrıca kaynaştırmayla ilgili olumlu olanlar gibi olumsuz olan deneyimlerinin de olduğunu ifade etmiştir. Bu çalışma, kaynaştırmanın faydalarının hem de eksikliklerinin olduğu, ancak kaynaştırmanın başarısının sınıftaki öğretmenlerin tutumlarına bağlı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca çalışma, öğretmenlerin öz yeterliği ve kaynaştırma ortamında öğrenme güçlüğü olan öğrencilerle çalışmalarıyla ilgili tutumları arasında bir ilişki bulunmadığını göstermiştir.

Laarhoven, Dennis, Lynch, Bosma, ve Rouse (2007) tarafından “Kaynaştırma Eğitimi Kapsamında Genel ve Özel Eğitim Öğretmen Adaylarının Yetiştirilme Modeli” adlı araştırmada geliştirilen proje Northern Illinois Üniversitesi’ndeki özel ve genel eğitim alan öğretmen adaylarının gönüllü olarak katılmaları ile yapılmıştır. Uygulama ve müfredat deneyimlerini içeren çalışmada katılımcılar yardımcı teknolojiler ve fonksiyonel davranış değerlendirmeleri hakkında yoğun hazırlıklar yapmıştır. Bunun yanında, deneyim tasarımı dersi, evrensel tasarım özelliklerini içerecek şekilde planlanmıştır. Proje ACCEPT bir bütün olarak değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının tutumlarını olumlu yönde etkilemiştir. Katılımcıları etkileyen bireysel aktiviteler ve deneyimler, ilk yıl toplanan veriler ile saptanamamıştır. Projedeki katılımcı öğretmen adayları, yaşadıkları tecrübenin çok yararlı olduğunu belirtmiş ve gelecek öğretmen adaylarına tavsiyede bulunmuştur. Ayrıca, araştırılan gruplar sayesinde, engelli çocukları daha etkin bir şekilde destekleyebilmek için, öğretmen adaylarının belirli becerilere sahip olması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu nedenle, öğretmen adaylarının becerilerini geliştirmek, ACCEPT Projesine katılımcıların daha hazırlıklı olmalarını ve gelecekte

kaynaştırıcı eğitimin zorluklarıyla daha başarılı bir şekilde yüzleşilmesini sağlamıştır.

Chopra (2008) Kaynaştırma eğitimi hakkında ilköğretim okulu öğretmenlerinin tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılan çalışmada ilköğretim öğretmenlerinin, cinsiyetlerine, yerleşim yerlerine ve kıdem sürelerine göre kaynaştırma tutumları arasındaki farklar incelenmiştir. Bunlara ek olarak, özel eğitim hakkında eğitilmiş ve eğitimsiz öğretmenlerin de kaynaştırma eğitime yönelik tutumları arasındaki farklar çalışmada yer almıştır. Çalışma üç ilçede (Ambala, Kurukshetra ve Karnal) rastgele seçilen 40 ilköğretim okulu öğretmeninden oluşan bir örneklem üzerinde yapılmıştır. Katılımcılardan veri toplamak için tanımlayıcı anket yöntemi kullanılmıştır. Çalışma sonucu, erkek öğretmenlerin bayanlara göre, kentsel kesimdeki öğretmenlerin kırsal kesimdekilere göre, 10 yıldan az tecrübesi olan öğretmenlerin 10 yıldan fazla tecrübesi olan öğretmenlere göre ve kaynaştırma eğitimi alan öğretmenlerin eğitim almayan öğretmenlere göre farkındalıklarının artmış olduğunu ve kaynaştırma eğitime yönelik olumlu tutum sergiledikleri görülmüştür.

Lancaster ve Bain (2010) sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime yönelik öz-yeterlilik algılarını, doğrudan deneyim ve teorik eğitime dayalı olarak karşılaştırmalı bir şekilde incelenmiştir. Çalışma, kaynaştırma dersini alan 30 kadın sınıf öğretmeni aday ve 6 erkek sınıf öğretmeni aday toplam 36 sınıf öğretmeni aday ile birlikte yürütülmüştür. Çalışmada veri toplama aracı olarak Hickson (1995) tarafından geliştirilen “Engelli Kişilerle Etkileşimde Bulunma Öz-Yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır. Dersi alan öğretmen adayları, uygulamalı grup ve teorik ders grubu olarak ikiye ayrılmış ve uygulamalı grupta yer alan öğretmen adaylarına edindiği bilgileri uygulama fırsatı verilmiştir. Ön-test sonuçlarından her iki gruptaki öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime yönelik öz-yeterlilik algılamaları arasında fark bulunmamıştır. 13 haftalık ders ve uygulama sürecinden sonra öğretmen adaylarından yine “Engelli Kişilerle Etkileşimde Bulunma Öz-Yeterlilik Ölçeği”ni doldurmaları istenerek son-test yapılmıştır. Ön-test ve son-test arasında önemli fark bulunmuş olup sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime yönelik öz-

yeterlilik algılamaları, son testte daha yüksek olarak bulunmuştur. Uygulama yapan sınıf öğretmeni adayı ile yapmayan sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik öz-yeterlilik algılamaları arasında son-testte önemli farklılık ortaya çıkmamıştır. Bu nedenle araştırma sonucunda uygulama yapmanın öğretmen öz-yeterlilik algılamasını artıran önemli bir faktör olmadığı bulunmuştur.

El-Ashry (2009), Mısır'daki Genel Eğitim Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Tutumları incelenmiştir. Bu çalışma öğretmen adaylarının, Mısır'da genel eğitim sınıflarındaki özel gereksinimli öğrenciler ile ilgili tutumlarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Daha spesifik olarak bu çalışmada, kaynaştırma hakkında öğretmen adaylarının genel tutumu ve bu tutumları ile bağlantılı olduğuna inanılan değişkenler incelenmiştir. Kaynaştırma hakkında öğretmen adaylarının tutumlarının incelenmesi, bu tutumun oluşumu ve değişimine katkıda bulunan faktörlerin bulunmasında önem taşıdığı ve hizmet öncesi öğretmenlerin eğitiminde fark yarattığı düşünülmüştür. Hizmet öncesi öğretmen tutumlarını incelemek için, kesitsel bir çalışma tasarlanmıştır. Veriler Mısır'da Kafrelsheikh Üniversitesi'nde ilköğretim ve ortaöğretim alanlarında lisans eğitimine devam eden 1625 öğretmen adaylarından elde edilmiştir. Öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumları "Kaynaştırma Hakkında Hizmet Öncesi Öğretmen Tutumları Anketi" kullanılarak ölçülmüştür. Sonuçlar, öğretmen adaylarının genel eğitim sınıflarındaki engelli öğrencilere karşı olumludan çok olumsuz tutum sergilediklerini göstermiştir. Çalışmada öğretmen adaylarının zekâ geriliği, duygusal ve davranış bozukluğu olan çocuklara karşı, diğer engelleri olan çocuklardan daha olumsuz tutum sergiledikleri görülmüştür. Üçüncü ve son sınıf öğretmen adayları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken, ikinci sınıf öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi hakkında çok daha olumlu tutum sergilediği gözlenmiştir.

Hastings ve Oakford (2003), engelli çocuklar ve kaynaştırma hakkında öğretmen adaylarının tutumlarını incelemiştir. Çalışmada duygusal ve davranışsal sorunları olan öğrenciler ve zihinsel engelli öğrencilerle kaynaştırma eğitimi yapan öğretmenlerin kaynaştırma hakkında tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. 93 öğretmen adayı 'Kaynaştırmanın Etkileri Anketi'ni cevaplamıştır. Sonuçlar;

öğretmen adaylarının diğer çocuklarla, okul çevresi ve öğretmenleri ile duygusal ve davranışsal sorunları olan çocuklara, zihinsel engelli çocuklardan daha negatif bir tutum sergilediklerini göstermiştir. Öğretmen adayların eğitim alt yapısının ve geçmiş deneyimlerinin, kaynaştırma tutumlarını düşük düzeyde etkilediği görülmüştür.

Malian ve Mcrae (2010), Kaynaştırma Eğitimini Desteklemek Amacıyla Eşli Öğretime olan İnanç: Kaynaştırma Sınıflardaki Özel ve Genel Öğretmenler Arasındaki İlişki adlı çalışmada, eşli-öğretimin (iki yada daha fazla öğretmenin sınıfta aynı konuyu anlatmaları) kaynaştırma eğitim sınıflarında etkin öğretimi sunmak için kullanılan yaygın bir yaklaşım olduğu belirtilmiştir. Bu çalışma öğretmenlerin öğretmeye olan yaklaşımları arasındaki uyumluluk ve tutarsızlık algıları, kişisel özellikleri ve işbirlikçi öğretimin etkinliğini belirlemek amacı ile yapılmıştır. “Noonan İşbirlikçi Öğretmen İlişki Ölçeği” eyalet çapındaki eş-öğretmenlere anket uyarlamıştır. Arizona eyaleti anket sonuçları, kaynaştırma sınıflarında eğitim veren genel ve özel öğretmenlerin yanıtlarına göre sunulmuştur. Eş-öğretim ilişkileri ve ortak öğretim modellerinin öğretmenlere uygulanmasının çeşitli yönleri tartışılmıştır. Yazarlar Arizona’daki eş-öğretmenlerin uyumluluk ve sürdürülebilirlik düzenlemeleri gibi niteliklerini belirlemiştir. Kaynaştırma sınıflarında uygulanan eşli öğretimin sınıftaki tüm öğrenciler için etkili bir yaklaşım olduğu bildirilmiştir.

Berry, Berst, Jund, Overton, Rondina ve Tate (2011) tarafından bu çalışma genel eğitim sınıflarında kaynaştırıcı eğitim hakkında öğretmenlerin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Genel ve özel eğitim öğretmenlerinin duygularını değerlendirmek için 14 sorulu Likert tipi ölçek ile üç adet açık uçlu kısa cevaplı soru kullanılmıştır. Bu çalışmada kaynaştırmanın farklı yönleri üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır. Önemli yasalar, tarih ve anahtar terimler okuyucuya yardımcı olmak için tanımlanmıştır. Genel olarak, öğretmenlerin kaynaştırma hakkında olumlu tutumlara sahip olduğu tespit edilmiştir. Ancak, araştırmaya katılan öğretmenler kaynaştırma eğitimine yönelik daha fazla eğitime ve desteğe ihtiyaçları olduğunu belirtmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, zaman çizelgesi, veri toplama araçları ve veri çözümleme teknikleri yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, betimsel türde tarama (survey) modeline göre yapılandırılmıştır. Araştırmanın tarama modeline göre yapılandırılmasının nedeni, “Tarama modellerinin, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı” olmasıdır (Karasar, 2005). Genel tarama modellerinden yararlanılan bu çalışmada, iki ve daha çok sayıdaki değişkenin birlikte değişim derecesinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca veri toplama araçlarına dayalı olarak elde edilecek verilerin çözümlenmesinde karşılaştırma türü ilişkisel betimlemelere de yer verilmiştir (Karasar, 2005).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ege Bölgesi’nde bulunan üniversitelerin beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde eğitim görmekte olan beden eğitimi öğretmen adayları oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemi Afyon Kocatepe Üniversitesi beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde eğitim görmekte olan kayıtlı 320 öğrenciden ve Dokuz Eylül Üniversitesi beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde eğitim görmekte olan kayıtlı 199 öğrenci içerisinde rastgele seçilen 200 beden eğitimi öğretmen adayı oluşturmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, beden eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerinin tespit edilebilmesi için; Aksüt, M, Battal, İ. ve Yıldız, F. (2005) 'ın “Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri “ konulu araştırmada geliştirilip kullanılan “Kaynaştırma Eğitimi Anketi” ve araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde eğitim görmekte olan beden eğitimi öğretmen adaylarının çeşitli demografik özellikleri hakkında bilgi toplamak ve bu bilgiler ile öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Kişisel Bilgi Formu Ek 2’de sunulmuştur.

Kaynaştırma Eğitimi Anketi: Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine bakış açlarına ilişkin verilerin toplanması için; Aksüt, Battal ve Yıldız (2005)’in geliştirdikleri “Kaynaştırma Eğitimi Anketi” kullanılmıştır. Anket ilk olarak, Afyon Kocatepe Üniversitesi Uşak Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünde 4. Sınıfa devam eden 202 öğretmen adayı ile çalışılmıştır.

Ölçek 5’li likert tipi bir ölçektir. Beşli Likert tipinde derecelendirilen ölçek puanlamasında maddeler 1 ile 5 puan (1 “Hiç Katılmıyorum”, 2 “Az Katılıyorum”, 3 “Katılıyorum”, 4 “Çok Katılıyorum”, 5 “Tamamen Katılıyorum”) arasında puanlanmaktadır. “1” puan ilgili maddeden alınacak en düşük puanı ifade etmektedir ve ilgili maddeye ilişkin en olumsuz tutumu göstermektedir. “5” puan ise ilgili maddeden alınacak en yüksek puanı ifade etmektedir ve ilgili maddeye ilişkin en olumlu tutumu göstermektedir. Ölçekten alınabilecek yüksek puanlar kaynaştırma eğitiminde kişinin kendisini yüksek düzeyde yeterli olarak algıladığını, düşük puanlar ise kendisini düşük düzeyde yeterli olarak algıladığını göstermektedir. Ölçekten alınabilecek maximum puan 130 iken minumum puan ise 26’dır.

Ölçek, 26 madde ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının; özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliğinin tespit edilebilmesi amacıyla 3 anket maddesi, kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliğinin tespit edilebilmesi amacıyla 12 anket maddesi, kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliklerinin tespit edilebilmesi için 9 anket maddesi ve ölçme-değerlendirme konusundaki yeterliliklerinin tespit edilebilmesi amacıyla da 2 anket maddesi kullanılmıştır.

Ölçekte, katılımcıların özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilmeye ilişkin yeterlilikleri $\bar{X} = 4.32$, kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği $\bar{X} = 4.18$, kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterlilikleri $\bar{X} = 3.77$, ölçme-değerlendirme konusundaki yeterlilikleri $\bar{X} = 4.29$, toplamda $\bar{X} = 4.14$ olarak saptanmıştır. Ölçeğin tamamının güvenirlik katsayısı .86 bulunmuştur.

Yapılan bu araştırmada ise; Kaynaştırma Eğitimi ölçeğinin güvenirliği 0,872 olarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenirliği Cronbach Alpha analizi ile ölçülmüştür. Kaynaştırma Eğitimi Anketi'ne ilişkin maddeler Ek 3'de verilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Veriler 2014-2015 öğretim yılı güz döneminde Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde eğitim görmekte olan beden eğitimi öğretmen adaylarına Kişisel Bilgi Formu ve Kaynaştırma Eğitimi Anketi uygulanarak toplanmıştır.

Veri toplama araçları uygulanmadan önce Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitelerinden yazılı izin alınmıştır.

Öğretmen adaylarının içten yanıt vermelerini sağlamak amacı ile gerekli açıklamalar veri toplama araçlarında yazılı olarak verilmiştir. Ayrıca araştırmacı

tarafından da okunmuş ve açıklanmıştır. Uygulama sırasında öğretmen adaylarının sordukları sorular araştırmacı tarafından örnekler verilerek yanıtlanmıştır.

3.5. Veri Çözümleme Teknikleri

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 18.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma değişkenleri normal dağılım göstermiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama, Standart sapma) ve çıkarımsal istatistikler (t testi, F testi) kullanılmıştır.

Sonuçlar % 95 güven aralığında, anlamlılık $p \leq 0.05$ düzeyinde değerlendirildi.

Tablolarda araştırmaya katılan kişi sayıları “n”, yüzdelik dilimler “%”, aritmetik ortalama “ $\bar{X}$ ”, standart sapma “Ss”, frekans “F”, anlamlılık “p”, T Testi “t” işaretleri ile gösterilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılanlardan ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

4.1. Tanımlayıcı Bilgilere Ait Bulgular

4.1.1. Kişisel Bilgi Formuna Ait Bulgular

Bu bölümde, araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının kişisel bilgi formuna ait bulguları yer almaktadır.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Kişisel Bilgi Formuna Göre Dağılımları

Yaş Durumu	n	%
19 yaş ve altı	17	8,5
20 - 23 yaş	115	57,5
24 yaş ve üstü	68	34
Cinsiyet Durumu	n	%
Kadın	97	48,5
Erkek	103	51,5
Medeni Durum	n	%
Evli	17	8,5
Bekâr	183	91,5
Ailenizde engelli birey var mı?	n	%
Var	26	13
Yok	174	87
Özel Eğitim İle İlgili Ders, Kurs, Seminer, vb. Eğitimlere Katıldınız mı?	n	%
Evet	159	79,5
Hayır	41	20,5
Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Ders, Kurs, Seminer, vb. Eğt. Katıldınız mı?	n	%
Evet	23	11,5
Hayır	177	88,5
Toplam	200	100

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yaş durumuna göre dağılımları incelendiğinde; % 8,5'inin 19 yaş ve altı, % 57,5'inin 20 – 23 yaş aralığında, % 34'ünün ise 24 yaş ve üzerinde oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyet durumuna göre dağılımları incelendiğinde; % 48,5'inin kadın, % 51,5'inin ise erkek oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının medeni durumlarına göre dağılımları incelendiğinde; % 8,5'inin evli, % 91,5'inin ise bekâr oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının “Ailenizde engelli birey var mı?” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımları incelendiğinde; % 13'ünün var, % 87'sinin ise yok cevabını verdikleri tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının “Özel Eğitim ile ilgili ders, kurs, seminer, vb. eğitimlere katıldınız mı? ” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımları incelendiğinde; % 79,5'inin evet, % 20,5'inin ise hayır cevabını verdikleri tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun bu soruya evet cevabını vermelerinde, 2006 yılı ve sonrasında beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinin yedinci ve sekizinci dönemlerinde Engelliler için Beden Eğitimi ve Spor dersinin zorunlu ders olarak okutulmasından kaynaklandığı düşünülmüştür.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının “Kaynaştırma Eğitimi ile ilgili ders, kurs, seminer, vb. eğitimlere katıldınız mı? ” sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımları incelendiğinde; % 11,5'inin evet, % 88,5'inin ise hayır cevabını verdikleri tespit edilmiştir.

4.1.2. Kaynaştırma Eğitimi Anketine Ait Bulgular

Kaynaştırma Eğitimi Anketi, 26 madde ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar;

- ✓ Özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliğinin tespit edilebilmesi amacıyla 3 anket maddesi,
- ✓ Kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliğinin tespit edilebilmesi amacıyla 12 anket maddesi,
- ✓ Kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliklerinin tespit edilebilmesi için 9 anket maddesi,
- ✓ Ölçme-değerlendirme konusundaki yeterliliklerinin tespit edilebilmesi amacıyla da 2 anket maddesi kullanılmıştır.

Tablo 2. Alt Boyutlara Ait Bulgular

	n	$\bar{X}$	Ss
Özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği	200	3,724	,701
Kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği	200	3,275	,752
Kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği	200	3,518	,584
Ölçme-değerlendirme konusundaki yeterlilikleri	200	3,407	,612
Genel kaynaştırma eğitimi	200	3,481	,662

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adaylarının “Özel Eğitime Muhtaç Bireyleri Tanıyabilme Yeterliliği” düzeyi 3,724, “Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan Yöntem Ve Teknikleri Bilme Ve Kullanabilme Yeterliliği” düzeyi 3,275, “Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme Ve Uygulayabilme Yeterliliği” düzeyi 3,518, “Ölçme Değerlendirme Konusundaki Yeterlilikleri” düzeyi 3,407, “Kaynaştırma Eğitimi Genel” düzeyi 3,481 olarak saptanmıştır.

**Tablo 3. Özel Eğitime Muhtaç Bireyleri Tanıyabilme Yeterliliğinin
Tespitine Ait Bulgular**

	n	$\bar{X}$	Ss
1-Öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabilirim.	200	3,98	,896
2- Yetenekli öğrencileri tanıyabilirim.	200	4,26	,902
3-Kaynaştırma eğitimi için gerekli yöntemleri biliyorum.	200	3,29	,766
Toplam	200	3,84	,834

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği düzeylerinin aritmetik ortalamaları toplamda 3,84, standart sapması ise ,834 olarak saptanmıştır.

Tablo 4. Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan Yöntem Ve Teknikleri Bilme Ve Kullanabilme Yeterliliğinin Tespitine Ait Bulgular

	n	$\bar{X}$	Ss
4- Okuma güçlüğü çeken öğrencilere yardım edebilirim.	200	2,64	1,096
5- Yazma güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabilirim.	200	2,18	1,372
6- Harfleri doğru yazma ile ilgili güçlük çeken öğrencilere yardım edebilirim.	200	2,27	,986
7- Matematiksel işlemlerde zorluk çeken öğrencilere yardım edebilirim.	200	2,09	1,596
8- Duygusal ve davranışsal problemleri olan çocuklara problemlerini çözebilmeleri için yardım edebilirim.	200	3,47	,873
9- Bedensel engelli öğrencilerin problemlerini çözmeye yönelik yöntemleri uygulayabilirim.	200	2,98	1,102
10- Dil problemi olan öğrencilerin problemlerini çözmelerine yardımcı olabilirim.	200	3,06	,989
11- Üstün ve özel yetenekli çocukların ihtiyaçlarına yönelik programlar düzenleyebilirim.	200	4,12	,769
12- Öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin kendine güven durumlarını yükseltebilirim.	200	3,98	,854
13- Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik rehberlik hizmetlerini uygulayabilirim.	200	3,26	,807
14- Sosyal uyum güçlüğü çeken öğrencilerin sorunlarını ortadan kaldırabilirim.	200	4,11	,741
15- Öğrencilerin kendilerini toplumun bir ferdi olarak görmelerini sağlayabilirim.	200	4,36	,698
Toplam	200	3,21	,990

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği düzeylerinin aritmetik ortalamaları toplamda 3,21, standart sapması ise ,990 olarak saptanmıştır.

Tablo 5. Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme Ve Uygulayabilme Yeterliliklerinin Tespitine Ait Bulgular

	n	$\bar{X}$	Ss
16- Özel eğitim gerektiren her bireyin akranlarıyla birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkına sahip olduğuna inanıyorum.	200	4,44	,559
17- Eğitim-öğretim hizmetlerinin bireylerin yetersizliklerine göre planlanması gerektiğini düşünüyorum.	200	4,21	,612
18- Öğrencilerin problemlerini araştırmak ve gidermek için öğretmenlerin işbirliği içinde olması gerektiğini düşünüyorum.	200	4,36	,603
19- Kaynaştırma uygulamalarına devam eden öğrencilerin birden fazla yetersizliğinin olmaması gerektiğine inanıyorum.	200	4,31	,598
20- Zihinsel yetersizliği yüksek seviyede olan öğrencilerin kaynaştırma eğitimini almaması gerektiğine inanıyorum.	200	3,12	1,021
21- Kaynaştırma eğitimi uygulanan sınıflarda eğitimin başarı ile sürdürülebilmesi için sınıf mevcudunun kalabalık olmaması gerektiğini düşünüyorum.	200	4,08	,712
22- Kaynaştırma eğitimine ihtiyacı olan öğrenciler için eğitim psikologları ve psikolojik danışmanlarla işbirliği içinde olmanın daha faydalı olacağına inanıyorum.	200	4,56	,542
23- Sınıf ortamında öğrencilere yönelik eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması gerektiğini düşünüyorum.	200	4,68	,509
24- Kaynaştırma eğitiminin başarılı bir sonuç vermesi için öğrencilerin ailelerinin, yakın çevresinin ve personelin bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	200	4,74	,524
Toplam	200	4,27	,631

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği düzeylerinin aritmetik ortalamaları toplamda 4,27, standart sapması ise ,631 olarak saptanmıştır.

**Tablo 6. Ölçme-Değerlendirme Konusundaki Yeterliliklerinin
Tespitine Ait Bulgular**

	n	$\bar{X}$	Ss
25- DEBH (Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu)'na sahip öğrencilerin değerlendirilmesinde kısa yanıtlı ve az sorulu sınavların kullanılması gerektiğini düşünüyorum	200	3,68	,723
26- Bedensel yetersizliği olan öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı testlerden çok sözlü uygulamaların yapılması gerektiğini düşünüyorum.	200	4,21	,519
Toplam	200	3,92	,622

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirme konusundaki yeterliliklerinin tespitine ait yeterlilik düzeylerinin aritmetik ortalamaları toplamda 3,92, standart sapması ise ,622 olarak saptanmıştır.

4.2. Alt Problemlere Ait Bulgular

Tablo 7. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yaşlarının, Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırma Programlarına Yönelik Görüşlerine Etkileri

	Yaş	n	$\bar{X}$	Ss	F	p
Özel Eğitime Muhtaç Bireyleri Tanıyabilme Yeterliliği	19 yaş ve altı	17	3,18	,621	,457	0,305
	20 - 23 yaş	115	4,12	,613		
	24 yaş ve üstü	68	4,91	,633		
Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan Yöntem Ve Teknikleri Bilme Ve Kullanabilme Yeterliliği	19 yaş ve altı	17	3,18	,621	3,140	0,048
	20 - 23 yaş	115	3,53	,498		
	24 yaş ve üstü	68	4,91	,633		
Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme Ve Uygulayabilme Yeterliliği	19 yaş ve altı	17	3,18	,621	2,784	0,039
	20 - 23 yaş	115	3,08	,547		
	24 yaş ve üstü	68	4,91	,633		
Ölçme Değerlendirme Konusundaki Yeterlilikleri	19 yaş ve altı	17	3,18	,621	,321	0,059
	20 - 23 yaş	115	3,27	,591		
	24 yaş ve üstü	68	4,91	,633		

p≤0.05

Tablo 7 incelendiğinde öğretmen adaylarının yaş değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği, kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterlilikleri yaş değişkenine göre istatistiksel olarak ($p>0.05$) düzeyinde anlamlı farklılık saptanmıştır. Bu anlamlı farkın sebebi olarak da BESYO’larda özel eğitime yönelik derslerin yedinci ve sekizinci dönemlerde (4. sınıf) verilmesi ve öğretmen adaylarında bu dersleri

aldıktan sonra özel eğitime yönelik bilgi, beceri ve tutumlarında belirgin gelişmelerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 8. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerinin, Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırma Programlarına Yönelik Görüşlerine Etkileri

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
Özel Eğitime Muhtaç Bireyleri Tanıyabilme Yeterliliği	Kadın	97	3,62	,618	1,542	0,141
	Erkek	103	3,57	,574		
Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan Yöntem Ve Teknikleri Bilme Ve Kullanabilme Yeterliliği	Kadın	97	3,49	,623	,984	0,081
	Erkek	103	3,07	,598		
Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme Ve Uygulayabilme Yeterliliği	Kadın	97	3,94	,607	2,009	0,507
	Erkek	103	3,76	,651		
Ölçme Değerlendirme Konusundaki Yeterlilikleri	Kadın	97	3,46	,632	,678	0,621
	Erkek	103	3,51	,614		

p≤0.05

Tablo 8 incelendiğinde öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği (p=0,141), kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği (p=0,081), kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği (p=0,507) ile ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilik (p=0,621) puanlarının ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (p>0.05).

Tablo 9. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Medeni Durumlarının, Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırma Programlarına Yönelik Görüşlerine Etkileri

	Medeni Durum	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
Özel Eğitime Muhtaç Bireyleri Tanıyabilme Yeterliliği	Evli	17	4,29	,597	-1,652	0,084
	Bekâr	183	3,46	,601		
Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan Yöntem Ve Teknikleri Bilme Ve Kullanabilme Yeterliliği	Evli	17	4,12	,665	1,008	0,081
	Bekâr	183	3,38	,498		
Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme Ve Uygulayabilme Yeterliliği	Evli	17	4,01	,578	-0,734	0,209
	Bekâr	183	3,94	,556		
Ölçme Değerlendirme Konusundaki Yeterlilikleri	Evli	17	3,98	,611	-1,324	0,139
	Bekâr	183	3,67	,596		

p≤0.05

Tablo 9 incelendiğinde öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği ($p=0,084$), kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği($p=0,081$), kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği ($p=0,209$) ile ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilik ($p=0,139$) puanlarının ortalamalarının medeni duruma göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 10. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Ailelerinde Engelli Olup Olmamasının, Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırma Programlarına Yönelik Görüşlerine Etkileri

	Engelli Yakınlığı	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
Özel Eğitime Muhtaç Bireyleri Tanıyabilme Yeterliliği	Var	88	3,42	,651	0,884	0,112
	Yok	112	3,29	,632		
Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan Yöntem Ve Teknikleri Bilme Ve Kullanabilme Yeterliliği	Var	88	3,36	,588	1,214	0,621
	Yok	112	3,44	,711		
Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme Ve Uygulayabilme Yeterliliği	Var	88	3,09	,621	-0,962	0,078
	Yok	112	3,26	,603		
Ölçme Değerlendirme Konusundaki Yeterlilikleri	Var	88	3,47	,637	2,074	0,052
	Yok	112	3,21	,713		

p≤0.05

Tablo 10 incelendiğinde öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği ($p=0,112$), kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği ($p=0,621$), kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği ($p=0,078$) ile ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilik ($p=0,052$) puanlarının ortalamalarının ailelerinde engelli olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 11. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Özel Eğitim İle İlgili Ders, Kurs, Seminer vb. Eğitim Alıp Almamalarının, Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırma Programlarına Yönelik Görüşlerine Etkileri

		n	$\bar{X}$	Ss	t	p
Özel Eğitime Muhtaç Bireyleri Tanıyabilme Yeterliliği	Evet	159	3,523	,703	-2,621	0,002
	Hayır	41	2,698	,625		
Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan Yöntem Ve Teknikleri Bilme Ve Kullanabilme Yeterliliği	Evet	159	3,645	,674	3,037	0,041
	Hayır	41	2,657	,495		
Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme Ve Uygulayabilme Yeterliliği	Evet	159	3,604	,712	2,009	0,000
	Hayır	41	2,513	,631		
Ölçme Değerlendirme Konusundaki Yeterlilikleri	Evet	159	3,264	,651	-2,482	0,05
	Hayır	41	2,951	,557		
p≤0.05						

Tablo 11 incelendiğinde öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği ($p=0,002$), kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği ($p=0,041$), kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği ($p=0,000$) ile ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilik ($p=0,05$) puanlarının ortalamalarının öğretmen adaylarının özel eğitim ile ilgili ders, kurs, seminer vb. eğitim alıp almama durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur.

Tablo 12. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitim İle İlgili Ders, Kurs, Seminer vb. Eğitim Alıp Almamalarının, Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırma Programlarına Yönelik Görüşlerine Etkileri

		n	$\bar{X}$	Ss	t	p
Özel Eğitime Muhtaç Bireyleri Tanıyabilme Yeterliliği	Evet	23	3,42	,706	1,475	0,132
	Hayır	177	3,27	,622		
Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan Yöntem Ve Teknikleri Bilme Ve Kullanabilme Yeterliliği	Evet	23	4,19	,689	-2,571	0,009
	Hayır	177	3,19	,495		
Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme Ve Uygulayabilme Yeterliliği	Evet	23	4,06	,748	3,004	0,032
	Hayır	177	2,97	,533		
Ölçme Değerlendirme Konusundaki Yeterlilikleri	Evet	23	3,94	,510	2,337	0,044
	Hayır	177	2,57	,486		
p≤0.05						

Tablo 12 incelendiğinde öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği ($p=0,009$), kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği ($p=0,032$) ile ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilik ($p=0,044$) puanlarının ortalamalarının öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi ile ilgili ders, kurs, seminer vb. eğitim alıp almama durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterlilik ($p=0,132$), puanlarının ortalamalarının öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi ile ilgili ders, kurs, seminer vb. eğitim alıp almama durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada beden eğitimi öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgular incelendiğinde araştırmanın alt problemleri doğrultusunda şu sonuçlara varılmıştır:

❖ Beden eğitimi öğretmen adaylarının yaşlarının, özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerine etkisi var mıdır?

Bu alt problemde elde edilen veriler sonucunda; öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği ile kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği puan ortalamalarının yaşa göre ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Bunun da beden eğitimi öğretmenliği bölümlerinde özel eğitim derslerinin son sınıfta verilmesinin öğretmen adaylarında özel eğitim dersi sonrası farkındalığın arttığı izlenimini doğurmuştur.

Yaş değişkeni ile ilgili daha önce yapılmış bazı çalışmaların bulgularında elde edilen araştırma ile paralellik gösteren sonuçlara rastlanmaktadır. Chopra (2008), Dolapci (2013), Özdemir ve Ahmetoğlu (2011)'nin çalışmasında öğretmenlerin yaşları arttıkça kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinin arttığı sonucunu bulgularken, Karacaoğlu (2008) ve Ünal (2010)'da buna benzer şekilde öğretmen adaylarının yaşlarının arttıkça kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinin arttığını bulgulamıştır.

Literatürde yaş değişkeni ile kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur. Sarı ve Bozgeyikli

(2002)'nin çalışmasında yaş değişkeninin öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinde anlamlı bir farklılık göstermediğini bildirmiştir. Aynı şekilde Avramidis, Bayliss ve Burden (2000), Bilen (2007) ve Ekşi (2010)'nin yaptığı çalışmalarda da yaş değişkeninin öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi yeterliliklerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığını saptamıştır.

❖ Beden eğitimi öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin, özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerine etkisi var mıdır?

Bu alt problemde elde edilen veriler sonucunda; öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği, kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği, kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği ile ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilik puanlarının ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Literatüre bakıldığında araştırma bulgusunu destekler sonuçlara rastlanmaktadır. Dağlar (2011), Berk ve Ark. (2009), Sarı ve Bozgeyikli (2002) ile Şahbaz ve Kalay (2010)'ın yaptığı çalışmalarda cinsiyet değişkeninin öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterliliklerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığını saptamıştır.

Literatüre bakıldığında araştırma bulgusu ile uyuşmayan sonuçlara da rastlanmaktadır; Dolapci (2013), Camadan (2012), Chopra (2008) ve El-Ashry (2009)'nin yaptığı çalışmalarda erkek öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri, Kuzu (2011) ile Güven ve Çelik (2011)'in yaptığı çalışmalarda ise kız öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

❖ Beden eğitimi öğretmen adaylarının medeni durularının, özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerine etkisi var mıdır?

Bu alt problemde elde edilen veriler sonucunda; öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği, kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği, kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği ile ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilik puanlarının ortalamalarının medeni duruma göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Literatüre bakıldığında araştırma bulgusunu destekler nitelikte Zağlı (2010)'da yaptığı çalışmada araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerin zihinsel yetersizliği olan öğrencilere yönelik genel ve kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarının medeni durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

❖ Beden eğitimi öğretmen adaylarının ailelerinde engelli olup olmamasının, özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerine etkisi var mıdır?

Bu alt problemde elde edilen veriler sonucunda; öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği, kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği, kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği ile ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilik puanlarının ortalamalarının ailelerinde engelli olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Daha önce yapılan çalışmalarda Dolapci (2013), Kayhan ve Ark. (2012), Karacaoğlu (2008), Sarı ve Bozgeyikli (2002)'nin çalışmasında öğretmen adaylarının engelli bir yakınlarının bulunması değişkeni ile kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri

arasında ilişkinin anlamlı bulunmaması araştırmanın sonucu ile benzerlik göstermektedir.

❖ Beden eğitimi öğretmen adaylarının özel eğitim ile ilgili ders, kurs, seminer vb. eğitim alıp almamalarının, özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerine etkisi var mıdır?

Bu alt problemde elde edilen veriler sonucunda; öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği, kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği, kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği ile ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilik puanlarının ortalamalarının öğretmen adaylarının özel eğitim ile ilgili ders, kurs, seminer vb. eğitim alıp almama durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur.

Daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında; Avramidis, Bayliss, ve Bburden (2000), yaptıkları çalışmalarında önceden özel eğitim ile ilgili kurs ders veya hizmet içi eğitim almış öğretmenlerin eğitim almamış öğretmenlere göre kaynaştırmaya ilişkin daha olumlu tutumlara sahip olduklarını gözlemlemişlerdir. Ayrıca Chopra (2008), Lancaster ve Bain (2010), Orel ve Ark. (2004), Dolapci (2013), Kuzu (2011), Güven ve Çelik (2011), Dağlar (2011), Gözün ve Yıkılmış (2004), Berk ve Ark. (2009), Sarı ve Bozgeyikli (2002) ve Maden ve Avcı (1999)'nın yaptıkları çalışmaların bulgularında eldeki araştırma ile paralellik gösteren sonuçlara rastlanmaktadır. Yapılan çalışmalarda özel eğitim dersi alan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Ekşi (2010) ve Karacaoğlu (2008)'nin yaptığı çalışmalarda özel eğitim dersi alan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığını saptamıştır. Şahbaz ve Kalay (2010)'ın yaptığı çalışmada da özel eğitim dersi alan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

❖ Beden eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi ile ilgili bir ders, kurs, seminer, vb. eğitimlere katılıp katılmamalarının, özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma programlarına yönelik görüşlerine etkisi var mıdır?

Bu alt problemde elde edilen veriler sonucunda; öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği, kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği ile ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilik puanlarının ortalamalarının öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi ile ilgili ders, kurs, seminer vb. eğitim alıp almama durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur.

Daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında; Chopra (2008), Lancaster ve Bain (2010), Orel ve Ark. (2004), Dolapci (2013), Güven ve Çelik (2011), Dağlar (2011), Gözün ve Yıkılmış (2004), Kuzu (2011), Berk ve Ark. (2009), Sarı ve Bozgeyikli (2002), Maden ve Avcı (1999) 'nın yaptıkları çalışmaların bulgularında elde edilen araştırma ile paralellik gösteren sonuçlara rastlanmaktadır.

Karacaoğlu (2008) ve Ekşi (2010)'nin yaptığı çalışmalarda kaynaştırma/özel eğitim dersi alan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığını saptamıştır. Şahbaz ve Kalay (2010)'ın yaptığı çalışmada da kaynaştırma eğitim dersi alan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Öneriler

Bu araştırma sonuçlarından yola çıkılarak uygulamaya ve yapılacak çalışmalara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur.

1. Beden Eğitimi öğretmen adayları kaynaştırma eğitimi hakkında gerekli kurslara katılmalı, eğitim seminerlerine alınmalı formal bir bilgilendirme sürecinden mutlaka geçmelidirler.
2. Beden Eğitimi öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde özel eğitim derslerinin yanında kaynaştırma eğitimi yapılan okullarda uygulama derslerine de yer verilebilir.
3. Lisans eğitimi sürecinde özel eğitimde deneyimli öğretmenlerle proje çalışmaları yapılabilir.
4. Kaynaştırma eğitimi çerçevesinde beden eğitimi dersiyle ilgili eğitim öğretim programları konusunda düzenlemelere gidilmelidir.
5. Kaynaştırma uygulaması yapılan okullarda bütün branş öğretmenleriyle birlikte beden eğitimi öğretmenleri de çalışmalarından dolayı teşvik edilmelidir.
6. Öğretmen yetiştiren okulların müfredat programlarına özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi ile ilgili dersler zorunlu ve seçmeli olarak konması önerilebilir.
7. Öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarını etkileyen diğer etmenlerin tespiti için farklı ölçme araçlarıyla araştırmalar yürütülmesi, kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları etkileyen psikolojik faktörleri tespit etmek adına önemli faydalar sağlayabilir.
8. Farklı üniversitelerde ki öğretmen adayları üzerinde de kaynaştırmaya karşı tutum ve öz duyarlık düzeylerinin saptanması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akdenk, M., Ağaoğlu S.A., İmamoğlu, O. (1997). **Türkiye'de Engelliler İçin Uygulamalı Spor Eğitim Modeli.** Antalya, Antalya Uluslar Arası Engellilerde Spor Eğitim Sempozyumu. Antalya: 79-191.
- Aker, G. (2014). **Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Tutumları,** Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Aksüt, M., Battal, İ., Yıldız, F. (2005). **Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri (Uşak İli Örneği).** 14. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Denizli.
- Alper, S. ve Ryndak, D. L., (1992) **Educating Students With Severe Handicaps In Regular Classes,** The Elementary School Journal. 92(3).
- Aracı, H. (2006). **Öğretmenler ve Öğrenciler için Okullarda Beden Eğitimi,** Geliştirilmiş 6. Baskı, Nisan s: 3 Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Aracı, H. (2001). **Öğretmen ve Öğrenciler için Okullarda Beden Eğitimi,** 3. Baskı, Ankara, Nobel Yayınevi, s: 6-7
- Aracı, H. (1998) **Okullarda Beden Eğitimi,** 1. Baskı, Ankara, Yardımcı ofset, s: 9-37.
- Avcıoğlu, H., Pınar, E., Öztürk, T. (2005). **Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Kaynaştırmaya Yönelik Öğretmen Ve Anne-Baba Tutumlarının İncelenmesi.** 14. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Bildirileri. Özel Eğitimden Yansımalar. Ankara: Kök.
- Avcıoğlu, H., Özbey, F., Eldeniz- Çetin, M. (2004). **Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi.** Yıkmış, A. & Sazak-Pınar, E. (Ed.): Xıv Ulusal Özel Eğitim Kongresi Bildiri Kitabı. Ankara: Kök.
- Avramidis, E., Bayliss, P. & Burden, R. (2000). **Student Teachers' Attitudes Towards The İnclusion Of Children With Special Educational Needs İn The Ordinary School.** Teaching And Teacher Education. 16 (3):277-293.
- Babaoğlu, E. & Yılmaz, Ş. (2010). **Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimindeki Yeterlilikleri.** Kastamonu Eğitim Dergisi. 18(2):345-354.
- Bacon, E.H., Schultz, J.B. (1991) **A Survey Of Mainstreaming Practices.** Teacher Education and Special Education, 14, 144-149.

- Barco, M. J. (2007). **The Relationship Between Secondary General Education Teachers Self- Efficacy And Attitudes As They Relate To Teaching Learning Disabled Students In The Inclusive Setting.** The Degree Of Doctor. The Faculty Of The Virginia Polytechnic Institute And State University.
- Basoglu, B.(1995). **Ankara ili Devlet Liselerinde Görev Yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları Üzerine Bir Araştırma,** Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Batu, Sema, Gönül Kırcaali-İftar ve Yıldız Uzuner (2004); **Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Önerileri.** Özel Eğitim Dergisi, Cilt 5, Sayı 2.
- Batu, E. S., (2000). **Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Önerileri,** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Engelliler Araştırma Enstitüsü Yayınları, No.2
- Batu, Sema (1998). **Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Önerileri.** Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Battal, İ. (2007). **Sınıf Öğretmenlerinin ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi (Uşak İli Örneği).** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyon.
- Berk, H., Gülveren, & H., Başer, A. (2009). **Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi.** Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2(2):160-168.
- Berry, G., Berst, T., Jund, A.S., Overton, M., Rondina, A., & Tate, M. (2011). **What Are Teachers' Attitudes Towards Inclusion In The General Education Classroom?** Teachers' Attitudes Towards Inclusion. California State University. San Bernardino.
- Birinci Özürlüler şurası. **Çağdaş Toplum, Çağdaş Yaşam ve Özürlüler Komisyon Raporları Genel Kurul Görüşmeleri,** , Ankara, 29 Kasım -02 Aralık 1999.

- Campbell, J., Gilmore, L., & Cuskelly, M. (2003). **Changing Student Teachers' Attitudes Towards Disability And Inclusion**. Journal Of Intellectual & Developmental Disability. 28(4): 369-379.
- Ceylan, R. ve Aral, N. (2005) **Entegre Eğitim**, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi, 2.
- Chopra, R. (2008). **Factors Influencing Elementary School Teachers' Attitude Towards Inclusive Education**. British Educational Research Association Annual Conference. Edinburgh: Heriot-Watt University.
- Cüceloğlu, D. (1997). **İnsan ve Davranışı**, 7. Baskı. İstanbul: Remzi Yayınevi; s.492.
- Çevik, T. ve Göksu, İ. (2004). **Özel Eğitime Giriş**. Adana. www.adana-meb.gov.tr/ana/islemyukle.asp?id=193 (Erişim Tarihi: 12.01.2015).
- Çinko, N. (2004). **İlköğretim Kurumlarında Görev Yapmakta Olan Yöneticilerin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Tutumları İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Demirci, P.T., Çınar, İ. ve Demirci, N. (2014). **Sınıf Öğretmenlerinin Özel Eğitime Gereksinim Duyan Öğrencilerde Beden Eğitimi Ders Programından Ve Kaynaştırma Eğitiminden Kaynaklanan Sorunlarının İncelenmesi**, Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Yıl:2, Sayı:2, s: 136 - 150.
- Diken, İ. H. (2006). **Preservice Teachers' Efficacy and Opinion Towards Inclusion Of Students With Mental Retardation**. Eurasian Journal Of Educational Research. 23:72-81.
- Diken, İ. H. & Sucuoğlu, B. (1999). **Sınıfında Zihin Engelli Çocuk Bulunan Ve Bulunmayan Sınıf Öğretmenlerinin Zihin Engelli Çocukların Kaynaştırılmasına Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması**. Özel Eğitim Dergisi. 2:25-39.
- Dolapci, S. (2013). **Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlilik Algıları İle Kaynaştırma Eğitimine Bakış Açıları**. Yüksek Lisans Tezi, D.E.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Duman, S. (2003). **Öğretim Programının Öğretmen Görüşleriyle Değerlendirilmesi Özel Eğitim Sınıflarında Uygulanan Beden Eğitimi Dersi**. Yüksek Lisans Tezi. Konya Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- El-Ashry, F. (2009). **General Education Pre-Service Teachers' Attitudes Toward Inclusion In Egypt**. Doktora Tezi. Florida University.
- Eripek, S. (2003). **Engelli Çocukların Normal Sınıflara Yerleştirilmesi**. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.1(2).
- Ersoy, Ö. ve Avcı, N. (1999). **Okul Öncesi Dönemde Entegrasyonun Önemi ve Uygulamalarda Dikkat Edilecek Noktalar**, Ankara, Milli Eğitim Dergisi, Sayı 144, http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/144/avci_ersoy.htm, (Erişim Tarihi: 18.01.2015).
- Ertunç, E. N. (2008). **Kaynaştırma Eğitiminin Uygulandığı İlköğretim İkinci Kademe Görevli Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Ve Sınıflarındaki Öğrencilere Bakış Açılarının Değerlendirilmesi**. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Forlin, C., Fogarty, G., Carroll, A. (1999). **Validation of the factor structure of the Interaction with Disabled Persons Scale**. Australian Journal of Psychology, 51 (1), 50-55.
- Gökdere, M. (2012). **Sınıf Öğretmenleri İle Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutum, Endişe Ve Etkileşim Düzeylerinin Karşılaştırmalı İncelemesi**. Educational Sciences: Theory & Practice. 12(4).
- Gözün, Ö. & Yıkılmış, A. (2004). **Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiği**. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi. 5:65-77.
- Gülyüz, B. ve Özdemir, M. (2015). **Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi**, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8/3, 53-64.
- Gür, A. (2001). **Özürllülerin Sosyal Yaşama Uyum Süreçlerinde Sportif Etkinliklerin Rolü**, Ankara: T.C. Başbakanlık Özürllüler idaresi Başkanlığı Yayınları: 16. s.8-18.
- Gürgür, Hasan (2005). **Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı İlköğretim Sınıfında İşbirliği ile Öğrenme Yaklaşımının İncelenmesi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anlra Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürsel, F., Özbek, O., Diler, S. (2001). **Uluslararası Özel Eğitim Konferansı 2001 Etkileşim Ve İşbirliği**. Özürllüler İçin Spor Merkezi, Antalya.

- Güzel, N. (2014). **Kaynaştırma Öğrencisi Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yaşadıkları Sorunlar (Beykoz İlçesi Örneği)**, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hastings, P. R., & Oakford, S. (2003). **Student Teachers' Attitudes Towards The Inclusion Of Children With Special Needs**. Educational Psychology. Routledge. 23(1).
- İçöz, A. ve Baran, G. (2002). **Zihinsel Engelli Çocuğa Sahip Annelerin Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi**, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi. İstanbul.
- İnal, A. N. (2009). **Beden Eğitimi ve Spor Bilimi**. 2. Baskı. Nobel Yayıncılık, Ankara, s.6.
- İnal, S., Subaşı, F.,(2007). **Academic Education in the Field of Disabled Sports in Turkey**, Revista da Sobama Dezembro; 12 (1) : 42-47
- İnal, A.N. (2000). **Beden Eğitimi Ve Spor Bilimine Giriş**. Konya: Deren Ofset Ve Matbaacılık.
- İzci, E. (2005). **Sınıf Öğretmeni Adaylarının Özel Eğitim Konusundaki Yeterlikleri**. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 4 (14):106-114.
- Jenkinson, J.C. (1997). **Mainstreaming Or Special? Educating Students With Dissabilities**. London And New York: Routledge Press.
- Jobe, D., Rust, J. O., & Brissie, J. (1996). **Teacher Attitudes Toward İnclusion Of Students With Disabilities**, İnto Regular Classrooms. Education. 117 (1):234-245.
- Kabasakal, Z., Girli, A., Okun, B., Çelik, N. Ve Vardarlı, G. (2008). **Kaynaştırma Öğrencileri, Akran İlişkileri ve Akran İstismarı**, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 23: 169-176.
- Karasar, N. (2005). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. (15.Baskı). Ankara:Nobel.
- Kargın, T., (2004). **Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi ve İlkeleri**, Özel Eğitim Dergisi, 5(2).
- Kayhan, N., Şengül, A., & Akmeşe, P. P. (2012). **Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Birinci Kademe Ve İkinci Kademe Görev Alacak Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin İncelenmesi**. Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. 3:268-278.
- Kırcaali-İftar, G. (1998). **Özel Gereksinimli Bireyler ve Özel Eğitim**. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

- Kırcaali-İftar, G. (1992). **Özel Eğitimde Kaynaştırma**. Eğitim ve Bilim.
- Koçyiğit, S. (2015). **Ana Sınıflarında Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen-Rehber Öğretmen Ve Ebeveyn Görüşleri**, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 4/1, s: 391-415.
- Kuz, T. (2001). **Kaynaştırma Eğitime Yönelik Tutumların İncelenmesi**. Ankara: T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Yayınları/17.
- Kurtlar, C. (2009). **Engelli Okullarında Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri**. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi. Sosyal Bölümler Enstitüsü.
- Kuzu, S. (2011). **Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitime Yönelik Tutumları Ve Özduyarlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması**. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Laarhoven, T. R., Dennis, D. M., Lynch, K., Bosma, J., & Rouse, J. (2007). **A Model For Preparing Special And General Education Preservice Teachers For Inclusive Education**. Journal Of Teacher Education. 58(5):440-455.
- Lancaster, J. , & Bain, A. (2010). **The Design Of Pre-Service Inclusive Education Courses And Their Effects Onself-Efficacy: A Comparative Study**. Asia-Pacific Journal Of Teacher Education. 38(2):117-128.
- Lambe, J. & Bones, R. (2006). **Student Teachers' Attitudes To Inclusion: Implications For Initial Teacher Education In Northern Ireland**. International Journal Of Inclusive Education. 10 (6):511-527.
- Lambe, J. & Bones, R. (2007). **The Effect Of School-Based Practice On Student Teachers' Attitudes Towards Inclusion**. Journal Of Education. 1 (33):99-115.
- Lambe, J. & Bones, R. (2008). **The Impact Of A Special School Placement On Student Teachers' Beliefs About Inclusion In Northern Ireland**. British Journal Of Special Education. 35 (2):108-116.
- Leyser, Y., & Abrams, P.D. (1983). **A Shift To The Positive: An Effective Programme For Changing Pre-Service Teachers' Attitudes Toward The Disabled**. Educational Review. 35(1): 35-43.
- Lewis, R. B., & Doorlag, D. H. (1999). **Teaching special students in general education classrooms**. (Fifth Edition). New Jersey: Merrill Publishing Company.

- Mağden, D., Ve Avcı, N. (1999). **Öğretmen Adaylarının Özürlü Öğrencilerin Kaynaştırılmasına İlişkin Görüşleri**. Iv. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri. Eskişehir.
- Malian, I., & Mcrae, E. (2010). **Co-Teaching Beliefs To Support Inclusive Education: Survey Of Relationships Between General And Special Educators İn Inclusive Classes**. Electronic Journal For Inclusive Education. 2 (6).
- Marlowe, M., & Maycock, G. (2001). **Using Literary Texts İn Teacher Education To Promote Positive Attitudes Toward Children With Disabilities, Teacher Education And Special Education**. The Journal Of The Teacher Education Division Of The Council For Exceptional Children. 24:75-83.
- MEB (2009); **Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP)**, Çocuk Gelişimi ve Eğitim, Kaynaştırma Eğitimi. Ankara.
- MEB (2006); **Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği**. Ankara: MEB Yayınevi.
- MEB (2000) **Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği İle İlgili İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri Emir Yazıları**. Ankara.
- Olson, J.M. (2003). **Special Education And General Education Teacher Attitudes Toward Inclusion, Submitted İn Partial Fulfillment Of The Requirements. For The Master Of Science Degree With A Major İn**. The Graduate School University Of Wisconsin-Stout Menomonie. W1.
- Oral, A.,Zerey. Z., & Töret, G. (2004). **Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi**. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi. 5:23-33.
- Orel, A.,Zerey. Z., & Töret, G. (2004). **Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi**. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi. 5: 23-33.
- Özdemir, Hamide (2010); **Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Özer, D.S., Müniroglu M. (1998). **Türkiye’deki Beden Eğitimi Ve Spor Meslek Yüksek Okullarının Engellilere Yönelik Çalışmalarının İncelenmesi**. Çağdaş Eğitim Dergisi; 242.

- Özmen, Ö. (1979). **Devlet ve Hükümet Politikası Olarak Spor**. Beden Eğitimi ve Spor Dergisi; 43: 21.
- Platon. (2001). **Devlet**, (Eyi, C. Çev), İstanbul: Gün Yayıncılık; s.133.
- Reber, C. K. Marashak L. E. Ve Glor-Scheib, S. (1995). **Attitudes Of Preservice Teachers Toward Students With Disabilities: Do Practicum Experiences Make A Difference?**. Annual Meeting Of The American Educational Research Association. 18-22.
- Samsunlu, Ö. (2015). **Özel Eğitim Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanılmasının Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşlerine Etkisi Ve Bu Yöntemin Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmen Adayı Görüşleri**, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Sarı, H., Çeliköz, N. & Seçer, Z. (2009). **Attitudes Of Teachers And Student Teachers To Inclusive Education And Their Self-Efficacy Perceptions İn Turkish Preschools**. International Journal Of Special Education. 24 (3): 29-44.
- Sarı, H., ve Bozgeyikli, H. (2002). **Öğretmen Adaylarının Özel Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Karşılaştırmalı Bir Araştırma**. XI. Ulusal Özel Eğitim Kongresi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. 193:57-80.
- Sart, H., Ala, H., Yazlık, Ö. & Yılmaz, F. (2004). **Türkiye Kaynaştırma Eğitiminde Nerede?** :Eğitimciye Öneriler. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda Sunulmuş Rapor.
- Selçuk, H., (1980), **Temel Eğitim Okullarında Beden Eğitimi**, Veli Yayınları, İstanbul, s.11
- Serimer, C. **Beden Eğitimi ve Spor** <http://sporsitem.tr.gg/BEDEN-3B-TANIMI-ALANI.htm> (Erişim Tarihi: 12.01.2015).
- Sığırtmaç, A. D., Gül, E. D. (2008). **Okul Öncesinde Özel Eğitim**, (Birinci Baskı), Ankara: Kök Yayıncılık, 29-34-53.
- Sucuoğlu, B. & Kargın, T. (2006). **İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları: Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler**. İstanbul: Morpa.
- Sözer, E. (1996). **Üniversitelerde Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları**. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 6 (2):7-21.

- Sünbül Ve Sargın (2002). **Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Öğretmen Tutumları: Konya İli Örneği.** XI. Educational Sciences Congress. 2002.
- Şahbaz, Ü. & Kalay, G. (2010). **Okulöncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi.** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 19:116-135.
- Şahin, F., Güldenoğlu, B. (2013). **Engelliler Konusunda Verilen Eğitim Programının Engellilere Yönelik Tutumlar Üzerindeki Etkisi,** Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2(1).
- Sucuoğlu Bülbin ve Osman Özokçu (2005); **Kaynaştırma Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin Değerlendirilmesi,** Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, Sayı: 6.
- Sucuoğlu, B. (2004). **Türkiye’de Kaynaştırma Uygulamaları:** Yayınlar/Araştırmalar, Özel Eğitim Dergisi. 5(2).
- T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı (2008). **Aile Eğitim Rehberi, Zihinsel Özürlüler, Aile Eğitim Serisi:3.** Ankara: T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Yayınları.
- T.C. Başbakanlık, **8. Beş yıllık Kalkınma Planı,** (2001-2005) 2005 Yılı Programı, S:146.
- T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, (1999). **Çağdaş Toplum Yaşam ve Özürlüler Komisyon Raporları, I. Özürlüler Şurası Genel Kurul Görüşmeleri,** Ankara.
- Türkoğlu, Y.K. (2007). **İlköğretim Okulu Öğretmenleriyle Gerçekleştirilen Bilgilendirme Çalışmalarının Öncesine Ve Sonrasında Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi.** Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Anadolu Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.
- Usta, A. (2010). **Ankara İlinde Engelli Okullarında Çalışan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Eğitim Güçlükleri.** Yüksek Lisans Üniversitesi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Uysal, A. (2003). **Kaynaştırma Uygulaması Yapan Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşleri.** 13. Ulusal Özel Eğitim Kongresi. Ankara: Kök.
- Varış, F. (Editör), (1998). **Eğitim Bilimine Giriş.** İstanbul: Alkım Yayınları.

- Varlıer, G. (2004). **Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşleri**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi. Eskişehir.
- Yatgın, S., Sevgi, H.M., Uysal, S. (2015). **Sınıf Öğretmenlerinin, Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri Ve Çeşitli Değişkenlere Göre Mesleki Tükenmişliklerinin İncelenmesi**. İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15(Özel Sayı), 167-180.
- Yergin, S. (2002). **Beden Eğitimi ve Sporun Önemi**, Çağdaş Eğitim Dergisi, Eylül, s:38
- Yıkılmış, N. (2006). **İl Milli Eğitim Yöneticilerinin Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüş ve Önerileri**, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Yıldıran, İ. ve Yetim, A. (1996). **Orta Öğretimde Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma**. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1(3), s.41.
- Yüksel, K. (2010). **Rehber Öğretmen Adaylarının Özel Eğitimde Psikolojik Danışma Ve Rehberliğe İlişkin Öz Yeterlik Algıları**. Yüksel Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.
- Zeybek, Ö. (2015). **İlköğretim Okullarındaki İngilizce Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüş Ve Önerileri**, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- [http://orgm.meb.gov.tr/Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü](http://orgm.meb.gov.tr/Özel_Eğitim_Rehberlik_ve_Danışma_Hizmetleri_Genel_Müdürlüğü).
- 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, (1997).

EKLER

EK-1 ANKET KULLANIM İZNİ

Elektronik Görüşme-1

Mehmet AKSÜT (dr.aksut@gmail.com) [Kişiyi düzenle](#) 14.10.2014 ▶
Kime: fozkul35@hotmail.com ✉

Eylemler ▼

Sayın Özkuloğlu, araştırma alan aracımızı bilimsel çalışmanızda kullanabilirsiniz. Herhangi bir sorunuz olduğunda 533 9212040 nolu telefondan bana ulaşabilirsiniz. Kolaylıklar diliyorum. Selam ve saygılar

14 Ekim 2014 14:17 tarihinde fevzi özkuloğlu <fozkul35@hotmail.com> yazdı:

Sayın Hocam, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim fakültesi Özel Eğitim Bölümünde yüksek lisans yapmaktayım. Yüksek lisans tezimde sizin hazırladığınız kaynaştırma eğitimi anketinizi kullanmak için izninizi rica ediyorum. Saygılarımla

Fevzi özkuloğlu
05554253675

EK-2 KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın katılımcı; aşağıdaki bilgi formunda kişisel durumunuza ilişkin sorular bulunmaktadır. Lütfen her soruda durumunuza uyan seçeneği işaretleyiniz. Bütün maddeleri dikkatlice okuyup içtenlikle cevap vermenizi dilerim. Katkılarınız için teşekkür eder, öğretmenlik mesleğinizde başarılar dilerim.

Fevzi ÖZKULOĞLU

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri

Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Yaşınız:

2. Cinsiyetiniz:

Kadın () Erkek ()

3. Medeni durumunuz

Evli () Bekâr ()

4. Ailenizde engelli birey var mı?

Var () Yok ()

5. Özel Eğitim ile ilgili ders, kurs, seminer, vb. eğitimlere katıldınız mı?

Evet () Hayır ()

6. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili bir ders, kurs, seminer, vb. eğitimlere katıldınız mı?

Evet () Hayır ()

EK-3 KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ ANKETİ

Sayın katılımcı; aşağıdaki anket yardımı ile kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleriniz tespit edilmeye çalışılacaktır. Bütün maddeleri dikkatlice okuyup içtenlikle cevap vermenizi dilerim. Katkılarınız için teşekkür eder, öğretmenlik mesleğinizde başarılar dilerim.

Fevzi ÖZKULOĞLU

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri

Yüksek Lisans Öğrencisi

		Hiç Katılmıyorum	Az Katılmıyorum	Katılmıyorum	Çok Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
1	Öğrenme güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabilirim.					
2	Yetenekli öğrencileri tanıyabilirim.					
3	Kaynaştırma eğitimi için gerekli yöntemleri biliyorum.					
4	Okuma güçlüğü çeken öğrencilere yardım edebilirim.					
5	Yazma güçlüğü çeken öğrencileri tanıyabilirim.					
6	Harfleri doğru yazma ile ilgili güçlük çeken öğrencilere yardım edebilirim.					
7	Matematiksel işlemlerde zorluk çeken öğrencilere yardım edebilirim.					
8	Duygusal ve davranışsal problemleri olan çocuklara problemlerini çözebilmeleri için yardım edebilirim.					
9	Bedensel engelli öğrencilerin problemlerini çözmeye yönelik yöntemleri uygulayabilirim.					
10	Dil problemi olan öğrencilerin problemlerini çözmelerine yardımcı olabilirim.					
11	Üstün ve özel yetenekli çocukların ihtiyaçlarına yönelik programlar düzenleyebilirim.					
12	Öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin kendine güven durumlarını yükseltebilirim.					
13	Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik rehberlik hizmetlerini uygulayabilirim.					
14	Sosyal uyum güçlüğü çeken öğrencilerin sorunlarını ortadan kaldırabilirim.					
15	Öğrencilerin kendilerini toplumun bir ferdi olarak görmelerini sağlayabilirim.					
16	Özel eğitim gerektiren her bireyin akranlarıyla birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkına sahip olduğuna inanıyorum.					
17	Eğitim-öğretim hizmetlerinin bireylerin yetersizliklerine göre planlanması gerektiğini düşünüyorum.					
18	Öğrencilerin problemlerini araştırmak ve gidermek için öğretmenlerin işbirliği içinde olması gerektiğini düşünüyorum.					
19	Kaynaştırma uygulamalarına devam eden öğrencilerin birden fazla yetersizliğinin olmaması gerektiğine inanıyorum.					
20	Zihinsel yetersizliği yüksek seviyede olan öğrencilerin kaynaştırma eğitimini almaması gerektiğine inanıyorum.					
21	Kaynaştırma eğitimi uygulanan sınıflarda eğitimin başarı ile sürdürülebilmesi için sınıf mevcudunun kalabalık olmaması gerektiğini düşünüyorum.					
22	Kaynaştırma eğitimine ihtiyacı olan öğrenciler için eğitim psikologları ve psikolojik danışmanlarla işbirliği içinde olmamın daha faydalı olacağına inanıyorum.					
23	Sınıf ortamında öğrencilere yönelik eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması gerektiğini düşünüyorum.					
24	Kaynaştırma eğitiminin başarılı bir sonuç vermesi için öğrencilerin ailelerinin, yakın çevresinin ve personelin bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.					
25	DEBH (Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu)'na sahip öğrencilerin değerlendirilmesin de kısa yanıt ve az sorulu sınavların kullanılması gerektiğini düşünüyorum.					
26	Bedensel yetersizliği olan öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı testlerden çok sözlü uygulamaların yapılması gerektiğini düşünüyorum.					